SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO, ADMINISTREJO K SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO: 67, avenue Gambetta, Paris-20

Poŝtĉekaj kontoj je nomo de SAT-Paris: Bruxelles n-o 350 189, S'Gravenhage n-o 211 533 Kopenhago n-o 4 986, Paris n-o 1234 22, Stokholmo n-o 74 153, Wien n-o D-109 068, Zagreb n-o 41 448, Zürich n-o VIII-200 49. Alilande oni pagu per poŝtmandato je nomo de SAT., bonvalutaj devizoj en rekom, letero aŭ bankĉeko je nomo de « Bannier ».

PROTOKOLARO PRI LA XVI-a KONGRESO DE SAT EN MANĈESTRO (2.-7. AŬGUSTO 1936)

AKCEPTEJO. — Ekde la mateno de l'2-a de aŭgusto svarmas la kongresanoj en la akceptejo, troviĝanta en la Kongresejo (Koopera Halo, Ardwick). Nombro da Gek-doj pasigis la antaŭan vesperon en *Londono*, kie la Laborista Esp. Klubo akceptis ilin en sia hejmo (144, High Holborn). En la Akceptejo ni trovas manĝejon k babilejon kun kongresa *Bufedo*, poŝtservon kun speciala kongresstampo, kart- k mark- vendejon, k la sekretariejon, kie oni ricevas la kongres-dokumentojn (insignon, programlibron, urboplanojn ktp) k kie skribmaŝino estas je dispono de la gazetarservo.

SOLENA MALFERMA KUNSIDO. — La 2-an de aŭgusto, iom post la 19-a horo, okazas la malfermo sub la aŭspicioj de SATEB. Ĉeestas proks. 300 personoj, ĉefe esperantistoj. Post kanto de La Internacio K-do *Sulski* (Londono), SAT-peranto por Britio, malfermas. Li memorigas pri la kongreso okazinta antaŭ 6 jaroj en Londono. Faŝista gazeto honorigis nin tiam per la predikato « eljetaĵo de la homa socio ». De tiam ni trapasis unu el la plej gravaj ekonomiaj krizoj. Pluraj landoj faŝistiĝis. En Germanio preskaŭ la tuta movado estas detruita. Alie oni ankoraŭ batalas. Niaj hispanaj Gek-doj nuntempe donas sian vivon. La skismo okazis en la lab. esp. movado. Estis malfacila tempo. Ŝovinismo ekflamiĝis en ĉiuj landoj. Tamen SAT sukcesis eldoni regule siajn revuojn k ankaŭ librojn. Ni zorgu, ke dum la kongreso en Manĉestro la sento pri unueco flugu en la aero.

K-do *Bartelmes* (Parizo), salutas je la nomo de l'Plenumkomitato de SAT; li substrekas la signifon de Manĉestro kiel kongresurbo de SAT k parolas ĝenerale pri la gravo de niaj kongresoj rilate individuan kontaktiĝon k interfratiĝon inter proletoj k rilate ilian okulvideblan perfaktan propagandvaloron por nia ilo, la lingvo esperanto. Per niaj kongresoj ni devas penetri ĉien ajn, varbi ĉie, kie eblas, por niaj ideoj k celoj. Ke ne tiom multaj ĉeestas ĉi tiun kongreson, ol ni kutimas vidi, estas ja bedaŭrinda, sed tre facile klarigebla en la aktualaj cirkonstancoj, la distanco de la kongresurbo, la senlaboreco, la forŝiriĝo de l'faŝistlandaj K-doj, nunmomente eĉ de la hispanaj Gek-doj, kiuj devas elteni gravan batalon por sia libero.

En ĉi tiu dato, antaŭ 22 jaroj, ankaŭ la mondo troviĝis en grava perturbo. Tiam eksplodis la ĝis nuna tempo plej detrua k ruiniga katastrofo, kiu jam trafis la homaron: la mondmilito. Hodiaŭ ankoraŭ regas daŭre k ĉie la sama spiritostato, la nacia frenezo, super la homoj, k la mondo denove staras ĉe la sojlo de milito. En tiu ĉi horo la SAT-anoj ne ŝanceliĝas; ili restas grupigitaj ĉirkaŭ sia sennacieca idealo. Malgraŭ la reakcio, ili tamen iom post iom triumfigos sian idealon tra la tuta mondo k plenumos sian mision. Li esperas, ke la 16-a Kongreso en Manĉestro faros utilan laboron sur tiu ĉi vojo k ke la debatoj disvolviĝos en favora k de kamaradeca spirito penetrata atmosfero. Spite ĉion, antaŭen!

Post kantado de la ĥoro (esp-lingve) la sekretario de l'O.K.K., K-do *Sugar*, sciigas, ke aliĝis al la kongreso 196 Gek-doj el 13 landoj k ke fakte alvenis en Manĉestro 167 Gek-doj el 7 landoj.

LANDOJ.	*ALIĜINTOJ.*	*ĈEESTINTOJ.*
BRITIO	102	97
NEDERLANDO	48	47
FRANCIO	21	16
HISPANIO	7	—
DANIO	4	2
USONO	3	—
GERMANIO	2	2
AŬSTRIO	2	2
SVEDIO	2	—
PORTUGALIO	1	—
FINLANDO	1	—
IRLANDO	1	1
SVISIO	1	—
ARGENTINIO	1	—
TUTO	196	167

Li citas diversajn ricevitajn salutleterojn, interalie tian el Barcelono (de la eksterlanda fako laborista je nomo Martinez). Precipe ĉi lasta letero rikoltas aplaŭdegon. La Manĉestra grupo decidis proponi al la Kongreso, montri sian tutplenan solidaron kun la batalantaj hispanaj Gek-doj k tiucele doni monsubtenon, ĉe eliro el la salono. *(Akceptite aklame.)*

K-do *Titt* (urbkonsilanto) salutas nome de la urbestraro k bedaŭras siatempe ne esti daŭriginta la de li komencitan esp-studadon. Li jam partoprenis konferencon, en kiu li sciis elparoli du frazojn en esp-o; sed eĉ tiujn du frazojn li nune malmemoras. Li volus, ke esp-o estu utila ilo en la servo de la laboristaro k deziras al la Kongreso sukcesan laboron.

K-do *Veen* (Amsterdamo) salutas nome de l'Nederlandlingva LEA; li konstatas, ke multaj dialektoj troviĝas en la nederlanda lingvoregiono, k ke homoj tie ne komprenas unu la alian. Li montras, per sia pasporto, kiom da oficialaj atestoj oni bezonas por povi eksterlimiĝi k rekontiĝi kun alilandaj K-doj en kongreso. Ankaŭ li konstatis, ke la butero fabrikata en Nederlando estas *pli multekosta en la propra lando* ol ĉi tie en Britio, kvankam temas pri la sama produkto! Oni nomas tion mondekonomio. Ĉi tie oni renkontas alilandajn amikojn, eĉ oni renkontas ĉi tie mondcivitanojn, kiuj volas interŝanĝi ideojn, pensojn tute rekte k ne per kvantoj por ni nekompreneblaj. Ĉi tie mi renkontas samlingvanojn, kiuj montras al mi multe da valoraĵoj pri la lando k kutimoj. La plej bona pruvo por la praktikeblo de esp-o estas la mondorganizo SAT. Bedaŭrinde ĉi lasta ne ĉiepovas libere evolui. Multaj amikoj el diversaj landoj ne povas eniri nian organizon. En Nederlando ja oni povas libere disvastigi esp-on. Ĝuste en tiaj regionoj oni devas labori por la bono de SAT. La novspeca organizformo de SAT ankoraŭ ne estas komprenata de ĉiuj. La sennacieca strukturo estas la kaŭzo, ke aliaj K-doj al ĝi ne povas libere aliĝi. Ekzistas homoj, rutinemaj, kiuj opinias, ke la malnovaj organizformoj devas esti aplikataj. Sed tia regulo por ni esp-istoj, kiuj uzas unu komunan lingvon, ne havas valoron.

K-dino *Glodo* (Parizo) diras, ke ŝi ne havas mandaton de la nova francia federacio (FET) saluti je ties nomo, ĉar tiu federacio estas nur sur vojo de formiĝo. Ŝi salutas sekve nome de l'SATanoj en Francio. Por la bono de l'tuta movado ni deklaris nin pretaj en Francio forgesi la skismajn malbonojn. En Francio blovas vento de unueco. Ja nur unueca asocio povas propagandi bone en laboristaj medioj de Francio. Sed ni ne volas, ke nia agado influu la aliajn LEA-ojn. Ĉe la kuniĝo nia federacio insistis, ke la nova organizo okupu sin nur pri instruado k propagando de esp-o: ke la unueco okazu sur la bazo de l'*por*esperanta laboro. Antaŭ sia malfondiĝo F.E.O. montris sian favoron al SAT per mondonaco de tri mil fr. frankoj, por helpi « ŝtopi la breĉon ». SAT havos kolonon por siaj informoj en la nova asocia organo. Ŝi deziras sukceson al la Kongreso.

K-do *Frodelund* (Odense), salutante la kongreson raportas pri la statô de l'lab.esp.movado en Danio. Multaj lernas en Danio la anglan lingvon, pro la bonaj komercrilatoj inter la du landoj. Tio malhelpas nian movadon. Tamen en la lastaj jaroj kreskis konstante la intereso por esp-o k la movado.

K-do *Kaĉ* (pseŭdonimo) el Aŭstrio salutas nome de l'aŭstriaj lab. esperantistoj. Ofte en Aŭstrio esp-istoj k marksistoj estas pioniroj pri politika laboro. Ofte ili ankaŭ suferas persekutojn. Oni povas mildigi ilian sorton, nome tiun de l'politikaj malliberuloj, per multnombraj skribaĵoj al la aŭstra registaro. Oni ne pensu, ke tio ne havas efikon. Antaŭ tri monatoj, ekzemple, okazis grava proceso kontraŭ t.n. « Schutzbündler » (defendmilicanoj); oni atendis verdikton severegan. Sed la leteroj el eksterlando helpis treege mildigi la punon.

Post bela kantado de l'ĥoro K-do *Harrison* de la Sindikatara Unuiĝo (T.U.C.) aplaŭdas la celon de l'mond-interkompreniĝo per esp-o. Li ĝojas vidi diverslandajn K-dojn en la salonego, interparolantajn per unu sama lingvo. Li memorigas, ke en Manĉestro loĝis k batalis en iu tempo famaj marksistoj. Responde al aludo de K-do Sulski, li diras ke kie estas malpuraĵo

(« eljetaĵo »), tie estas mono: la laboristoj ne ricevas la monon. Li reprezentas pli ol cent mil sindikatanojn; li esperas, ke ni atingos unuecon precipe kontraŭ faŝismo. (*Ĉi tie estu menciite, ke en la programbroŝuro estas presita salutletero de la ĝenerala sekretario de T.U.C., Walter Citrine, kiu bonvenigas la delegitojn de l'lab.esp. movado.*)

Post li salutas K-do *Codd*, nome de la Kooperativa Asocio, kiel ties loka prezidanto. Li ĝojas, ke oni elektis por la kongreso la Kooperativan Halon anstataŭ kapitalista. Li invitas al vizito de la diversaj koop. fakoj; li iom hontas ne esti lerninta esp-on. La kongresanoj ŝajnas al li ne esti la « eljetaĵo de l'socio », sed, male, bonaspektaj. Li alvokas al edukado per kooperado. La vivo nur estas bela, se ĝi estas utila.

K-dino *Mur* (Londono), salutas nome de I.S.K. La « Internacio de Socialista Kunbatalo » kiel internacia organizo komprenas la bezonon de esp-o; ni uzas k propagandas esp-on. Ni havas propran revuon esp-lingvan. Ni subtenas SAT, ĉar ni komprenas kiel grave estas havi organizon mondskalan ne-partipolitikan, kiu povas unuigi laboristojn de ajna partio por nia celo. Tamen ni opinias necesa la ekziston de politika partio, ĉar nur partio povas doni disciplinon k organizecon. Se ekzistus unu sola partio klasbatala, ni dirus al la laboristoj: eniru tiun partion. Sed ni devas konfesi, ke ĝis nun ne ekzistas tia partio. Ni estas longe distancaj de tia unueco. Ni vidas batalojn unu kontraŭ la aliaj en diversaj landoj, kverelojn inter la sekcioj de la lab. batalantaro, pli akrajn ol kontraŭ la malamikoj. Ni havu unuecon almenaŭ pri la punktoj, kiujn ni komune subtenas. Nia laboro: Esp-o je la servo de l'mondproletaro. Saluton de niaj K-doj el multaj landoj, de multaj, kiuj laboras en eksterleĝaj kondiĉoj. Ni pripensu la parolon de K-do Caballeros: « Unueco ne nur estas simpla kunmeto de fortoj, ĝi signifas krei novan spiriton. » Ni esp-istoj ne nur parolu unueceme, sed *agu* unueceme.

K-do *Aldvorth* (Bedvas, Britio) salutas je la nomo de 80.000 sudkimriaj ministoj, k je la nomo de l'Leningrada esperantista grupo, kiun li vizitis antaŭ nelonge okaze de vojaĝo al Sovetio.

Post « Himno al la Muziko » k « La Internacio » (de l'ĥoro) K-do *Sulski* dankas la reprezentantojn de l'organizoj k la ĥorkantistojn. K-do *Titts* respondas: « La plej granda danko estos, ke vi daŭrigu vian laboron k sukcesigu ĝin. »

Fino post la 22-a horo.

UNUA LABORKUNSIDO

(3-a de aŭgusto, matene)

120 membroj, 25 gastoj ĉeestas en la salono. K-do *Rosenbloom*, je la nomo de l'O. K. K. bonvenigas la kongresanojn k esperas, ke la traktadoj bone k glate funkcios. Li komunikas la rezulton de l'monkolekto por la hispanaj batalantoj: 5 pundoj 5 ŝil. (ĉ. 400 fr. fr.), kiu sumo estas enmanigita al T.U.C. (Sindikatara centro). Li transdonas la gvidon al la Plenum-Komitato.

K-do *Bartelmes* (Parizo) proponas kiel prezidantaron K-don *Sulski* (Londono), *Rosenbloom* (Manĉestro), *Veen* (Amsterdamo), K-dinon *Glodo* (Parizo). Post prezento de tiuj K-doj ili estas akceptataj senkontraŭparole. Kiel protokolantoj unuanime estas akceptataj: K-doj *Bartelmes*, *Flower* (Londono), *ten Hagen* (Amsterdamo).

K-do *Rosenbloom* (O.K.K.) prezidas. Li legas salutleterojn el Barcelono, de K-do *Krijt*, de K-do *Kavenius-Helsinki*, de grupo *Willesden*, Brusela SAT-Rondo k de BLEA-IPE. Okaze de la lastnomita letero K-do *Rosenbl.* bonvenigas Gek-dojn *Kibl* (Keable) el Londono, kiuj estas reprezentantoj de IPE k BLEA. Li precizigas, ke ili rajtas ĉeesti la kunvenojn kiel ĉiuj aliaj gastoj, sed ke ili ne povas interveni en la debatoj de l'kongreso.

K-do *Sulski* legas leteron de K-do *Germen* (Parizo), kiu plendas, ke li estas maljuste konsiderita en la Raporto de l'P.K., aperinta en la junia « S-ulo ». Li precipe rimarkigas, ke li ne eksiĝis *el la P.-K.* pro malsamopinieco kun la ceteraj PK-anoj pri la gvidado de SAT, sed nur el la *prezidanteco de l'P.K.*; ke li eksiĝis poste el la P.-K. nur pro tio ke li devis forloĝiĝi el Parizo. Li volas pruvojn de l'P.K. pri tio ke li opinîaŝanĝis pri la gvidproblemoj de SAT. Li alvokas la kongreson formi komisionon kun IPE-anoj por atingi unuecon en tiu ĉi danĝeroplena periodo, sed ke tiu komisiono konsistu el K-doj liberaj de *sentimentoj* rilate la skismon.

K-do *ten Hagen* (Amsterd.) salutas nome de l'amsterdama SAT-Rondo k de l'amsterdama distrikto de la Nederl. LEA. Li opinias, ke ni devas bone konsideri la rimedojn uzotajn k ne antaŭenŝovi dezirojn neplenumeblajn.

K-do *Bartelmes* (por la P.-Komitato), por memoro citinte la mortintajn K-dojn de l'lasta jaro, aldonas, ke eble inter niaj hispanaj K-doj ankaŭ troviĝas viktimoj, pri kiuj ni ankoraŭ ne scias. Ni kutimiĝis vidi en la lastaj kongresoj SAT-anojn el Hispanio, k en tiuj ĉi dolorigaj cirkonstancoj ili ege mankas al ni ĉi tie, same kiel multaj aliaj, kiuj spirite estas kun ni. La presita raporto (en du « S-ulo »-n-oj) troviĝas en viaj manoj. Aldone vi ĵus ricevis la multobligitan *Bilancon*. Sekve pri multo ŝajnas nenecese doni komentojn al vi. Nur kelkaj punktoj ŝajnas reliefigindaj. Unue estu dirite, ke depost eklaboro de l'kompletigita Pl. Komitato, post la lasta kongreso, ĉi tiu laboris en plena harmonio, k ĝiaj decidoj post debato akceptitaj ĉiam estis unuanimaj. Unuafoje ĉi-jare estis aplikata regularo pri la Frakcioj. Gia apliko estis kontentiga, k neniu sendis ŝanĝproponon. Dum 1935 funkciis nur 2 frakcioj, k dum la lasta jaro 5 (anarkistoj, komunistoj, socialistoj, boiŝ. leninistoj k sennaciistoj). Iliaj sekretarioj sendas regule raportetojn, kiuj okupas ĉiumonate tre modestan spacon en la oficiala organo, — spaco ne vane foruzita, ĉar servanta ne nur al frakcie interesitaj SAT-anoj, sed eĉ al nemembroj, kiuj per tiu vojo ligiĝas kun la movado. Same gravaj, kiel la frakcioj, ŝajnas al li por la asocia vivo la Fakaj sekcioj, laŭmetiaj aŭ laŭ-interesaj grupiĝoj, kiel metalistoj, lignaĵistoj, tipografistoj, instruistoj, liberpensuloj, junularo, virinoj, vegetaranoj, kc. La fakaj sekcioj, iom ekdormis depost la skismo; ĝojige montriĝas signoj de revekiĝo ĉe tiu ĉi kongreso. — Rilate la administran raporton li nur substrekas la gravan fakton, ke unuafoje depost la skismo la buĝeto estas tute ekvilibrita, k rezultis eĉ profitsaldo (kvankam ne tre granda). Tio estas tiom pli signifoplena, ke la *librovendado*, kiu ĉiam estis efika helpo por la financado de l'revuoj, estas multe malpli kontentiga ol antaŭ la krizo. Sekve ne plu el tio venos plenigo de eventuala deficito ĉe la gazetoj, k ĉi lastaj devas esti garantiataj per sia propra buĝeto. Eĉ la vendado de l' « Plena Vortaro » ne estis tiel rapida, kiel atendita, k ni ŝatus ja pli rapide likvidi la stokon. Sed por ni havas esencan gravon la regula aperigo de l'du gazetoj k de l'Jarlibro kun la valora adresmaterialo. Pri ĉi lasta oni devas diri,ke, eĉ se la buĝeto permesus tion, la amplekso de l'antaŭkrizaj Jarlibroj ne necesus nuntempe, ĉar pro la multeco de l'terorlandoj ja la adresaro restus nekompleta ĉiuokaze, k la Libro havus stumpan aspekton. Sekve la nuna formo k enhavo ŝajnas tute sufiĉaj.

La ĉapitro « Intertraktoj kun IPE » en nia raportaro tuŝas esence la strukturon de nia organizo. Necesas memorigi vin pri la bazaj principoj de SAT, principoj kiuj gvidas nin ĉe niaj intertraktoj kun eksterestarantoj. Tion memorante vi povas kompreni, kial la intertraktoj ne povis pli bone progresi. Dum 16 jaroj niaj principoj restis senŝanĝe la samaj; ni ne deziras, ke nia movado estu dependigata de politikaj tendencoj, taktikoj k konsideroj. Nia ilo estas esperanto; estas ĝi, kiu diferencigas nin de aliaj tutmondaj organizoj; estas ĝi la karakterizilo de SAT. Ni volas, ke nia asocio konsciu pri sia esperanteco, ĝi estu esperantisma konforme al nia idealo. Uzante komunan, tutmondan, universalan lingvon, ni ne bezonas organizi nin kiel la 2-a aŭ la 3-a aŭ aliaj Internacioj, kies anoj interrilatas neniam rekte inter si, sed bezonas aparaton el tradukistoj. « Tradukistoj-perfiduloj », la proverbo entenas profundan veron; la spertoj konfirmis tion.

Ni faras la disigon de l'por-esp-a (propaganda) k de l'per-esp-a (aplika) laboro. Ni agnoskas la nuntempan neceson de regionaj propagandaparatoj, la L.E.A.-oj, kiuj disvastigas la lingvon en siaj lingvoteritorioj, varbante ĉe neesp-istoj, k kiuj zorgas pri la instruado. Se ili ne ekzistus, ni ne povus rekruti anojn al SAT. Sed SAT, aplikante la ilon esp-o, havas tute apartan edukan k kulturan taskon: la kongresoj tre bone montras la rolon de SAT; en ili ni klopodas malmemori nian naciecon hereditan, ni tendencas forigi ĝin el niaj mensoj. Por kompreni la gravon de SAT, ni konsciu pri la frenezo de la epoko, kiun ni nun travivas: Nacia spirito regas ĉie ajn, pli malbone ol en 1914. Al veneno ni devas kontraŭmeti kontraŭvenenon. Gi troviĝas entenita en nia SAT-idealo. En la strukturo de nia organizo. En la maniero de individua aliĝo, libervola k ne aŭtomata al SAT, organizo kultura k interhelpa, kun edukaj k klerigaj taskoj — ne politikecaj. Kio estas lingvo? Komunikilo k formilo de ideoj. Nacia lingvo kreas vole-nevole naciecan menson, mondlingvo sennaciecan. Ja ni deziras, ke esperanto estu *mond*lingvo k ne nur *helpa* lingvo apud la naciaj lingvoj. Ni malkaŝe diras, ke ni celas meti esp-on (aŭ iun ajn alian estontan projekton de tutmonda lingvo) je la loko de la naciaj lingvoj, kiuj perdos pli k pli sian gravon en la estonta socio ĝis plena formalapero. Ni volas komuniki k flegi ĉi tiun spiriton en nia propra malgranda medio, ĝis nia agado estos sufiĉe potenca por krei amasan movadon. Ni ne revu tamen hodiaŭ pri la ebloj de grandaj proporcioj por nia movado. La tuja tasko estas krei kernon el Gek-doj, individue kulturitaj k konsciaj pri niaj celoj, K-doj, kiuj ensuĉis la sennaciecan spiriton. Sekve, ni malakceptas kunlabori kun la t.n. « neŭtraluloj », kiuj estas kore ligitaj al siaj nacilingvo k lando. « For la Neŭtralismon! » estas hodiaŭ, kiel iam, nia baza devizo. Laboristmovadanoj, ni kredas plej bone servi al la laboristoj per nia SAT-laboro; en medioj fremdaj al la laboristaro ni ne havas agadsferon.

Alia baza principo estas la supertendenceco en SAT. Agante ekster SAT en niaj respektivaj partioj k sindikatoj por politikaj celoj, ni en SAT akceptas la intertendencan toleremon k reciprokan respekton, ni akceptas anojn de ĉiuj klasbatalaj tendencoj senescepte. Ili ĉiuj havas la liberon disvolviĝi en SAT k gardi siajn apartajn interesojn per frakcioj. Nia statuto tute larĝe konceptas k difinas tiun supertendencan agadon.

La tria baza principo estas la jam menciita dispartigo de l'poresp-aj k peresp-aj taskoj. Kaj en la apliko esp-o servu ne nur por interŝanĝi informojn pli malpli sensignifajn, kun limigita originaleco k aktualeco, laŭ la maniero de PEK, sed ni flegu la personan interkontaktiĝon k tielan formiĝon de niaj mensoj en la senco de l'SAT-idealo.

Dirite tio, vi certe komprenos, kial la intertraktoj kun IPE ne povis havi sukceson. IPE baziĝas sur tute aliaj principoj. Gi ĉefe gravigas la eldonadon de raportetoj pri laboristmediaj okazintaĵoj k la « amas »-korespondadon serve al lab. kolektivoj (organizoj ktp). Gis kia grado sukcesis k estis fruktodona tiu farado, pri tio ni informiĝas en la lasta n-o de « Sur Posteno », en kiu K-do Kolĉinski severe kritikas la ĝisnunan PEK-laboron k konkludas malgravigante ĝian signifon. En sia kritikado li tre proksimiĝas la deĉiaman vidpunkton de SAT. Ni ne vidas grandajn ŝancojn por unueco kun IPE, juĝante laŭ la ĝisnunaj provoj. K-do Kibl el IPE estas ĉi tie kiel gasto; kiel tia li estas bonvena; sed ni ne povas akcepti, ke li, staranta ekster nia organizo, miksiĝu en niajn proprajn aferojn. Espereble okazos nun fruktodona diskuto pri nia Raportaro.

K-do *Glodo* (P.K.-ano, Parizo) faras responde al la letero de K-do Ĝermen jenan deklaron : La ceteraj P.K.-anoj asertas, ke ili ne ŝanĝis sian opinion rilate la gvidprincipojn de SAT. Siaflanke K-do Ĝermen asertas, ke li ne ŝanĝis sian opinion. Do, pro tio ke okazis malinterkonsento, estas evidente, ke iu el ni ŝanĝis sian vidpunkton. Nia vidpunkto pri la unuecproblemoj estas la sama, kiel tiu kiu estas esprimita en la artikolo «Principoj pri Unueco», kiu aperis en la februara « S-ulo » de 1935.

K-do *Rolt* (Londono) miras, k K-do Bart. diris : « Ni ne volas, ke IPE miksiĝu en niajn aferojn de ekstere. » Kiu estas « ni »? La Kongreso mem devus decidi pri tio.

K-do *Rosenbloom* (prezid.) konfirmas sian antaŭan diron, ke la organizantoj decidis, ke Kibl povas ĉeesti la kunsidojn, sed ne paroli. Tamen, ĉar ni estas demokrata organizo, vi rajtas fari proponon pri tio.

K-do *Rolt* sugestas, ke la IPE-delegitoj ĝuu la samajn rajtojn kiel niaj SAT-membroj havis ĉe la IPE-kongreso. Tio nur estas ĝentileco.

K-do *Watson* (Lond.) subtenas K-don Rolt.

K-do *Dean* (Manĉestro) proponas, ke la delegitoj de IPE-BLEA havu la rajton paroli, post kiam la aferoj de l'asocio estos fintraktitaj.

K-do *Sulski* insistas, ke nur la membroj havu la rajton partopreni la diskutojn. Nur ĉe la fino, se restos tempo, k la tagordo de l'Kongreso estos elĉerpita, la IPE-delegitoj povu paroli, se ili bezonos. Tio ne estas afero de malĝentilo, tio nur estas afero de logiko.

K-dino *Mun* (Londono) subtenas K-don Rolt. Eble K-do Kibl povas doni al ni informon pri la unuecfronto, kiun ni ne havas.

K-dino *Mur* (*Lond.*) opinias absurde diskuti nun pri IPE, dum la klarigon pri ilia vidpunkto ni ricevos nur post la laborkunsidoj.

K-do *v. d. Starre* (Ymuiden) diras, ke la IPE-delegitoj venas ĉi tien por blufi. Ili staras ekster nia organizo. Ni volas mastrumi niajn aferojn mem en nia Kongreso, same kiel en familia rondo, k ne deziras iun entrudiĝon de aliaj.

K-do *Dean* esperas, ke oni akceptos lian proponon : unue fari nian propran laboron k poste, ĉe la fino, permesi al la IPE-delegitoj prezenti sian vidpunkton.

Ĉi tiu propono estas akceptita per 56 kontraŭ 12 voĉoj.

K-do *Chiland* (Parizo) legis kun indigno pri la imit-eldono fare de ĉina libristo de la « Plena Vortaro » de SAT k demandas, ĉu ni nenion povas fari kontraŭ tiu flava ŝtelisto.

K-do *Kaĉ* (Aŭstrio) volas, ke ni laboru kiel laboristoj k ne kontraŭu unu la alian, kiel faras la kapitalistoj. Li ne volas unuecfronton, sed plenana unuecon. Li esperas, ke la komunistoj eniros la SAT-organizon por bona kunlaboro.

K-do *Rolt* (Londono) malaprobas la raportaron de l'P.-K. Unue estas kutimo esprimi bedaŭron, se K-do laboras bone k poste eksiĝas. Sed en tiu raporto pri K-do Ĝermen ne estas iu ajn esprimo de bedaŭro, sed preskaŭ de ĝojo. Ne estas pruvo pri tio, ke K-do Ĝ. kontraŭas la SAT-principojn por unueco. Oni ne devas mencii pri individuoj (ekz. K-do Pâris) en oficiala raporto. Ŝajnas al li, ke tio estas persona atako. Li trovas, ke oni ne sufiĉe respondis pri la IPE-aferoj. La IPE-kongreso bone respondis al la punktoj formulitaj dum la pariza SAT-kongreso, escepte de tiu pri propagando en Sovetio por SAT, sed ĝuste tiun punkton elstarigis solan la P.-K. en sia nunjara raporto. Tamen la aliajn punktojn oni voĉdonis en Parizo unuanime, dum pri la sovetia afero oni nur duone konsentis (60 kontraŭ 31 voĉoj). Do tio ne devus esti la ĉefa punkto por la P.-K. Oni ne aperigis la respondon de l'IPE-kongreso en « S-ulo », « por ne foruzi spacon ». K-do Bartelmes metis kiel bazan principon por SAT la esperantismon. Neniu organizo povas eskapi fari politikajn decidojn. Tion montras la rezolucio hieraŭ vespere akceptita monsubteni la hispanajn K-dojn. Ĉu tio ne estas politika ago ? Kompreneble ĉiu povas konsenti pri klasbatalaj principoj. Sed Bart. diris, ke ni faras dividon inter por-k per-esp-a agado. IPE k ISE ne havas kiel bazprincipon la disdividon de l'por-k per-esperantaj taskoj. Se ni volas unuigi la lab. esp-istojn, ni ne povas diri, ke nia bazo estas la sole ĝusta. La divido en per- k por-esp-an agadon rezultigas naciigon de la LEA-oj. Estas neĝuste, ke la P.-K. insistas pri la aparta karaktero de nia esp-a movado. Ni devas esti integra parto de l'klasmovado k ne apartaj de ĝi. Ni trovu rimedon, ke 1) ni restu klasbatalantaj socialistoj kontraŭ faŝismo, k 2) ke ni havu supertendencan organizon.

K-dino *Glodo* ĵus aŭdis argumenton, ke apartigante la por- k per-esperantan agadon, oni en LEA-oj *nacie* ligas la anojn. Sed, ekzemple en la franca LEA, oni propagandas ne nur en Francio, sed sur la tuta franclingva teritorio. Do franclingva Belgio k romanĉa Svisio ankaŭ apartenas al nia LEA. Logike, se oni volas esti internacie ligita, oni unue devas esti nacie ligita. *Nur por la propagando* en nia LEA ni estas franclingve ligitaj. Oni multe parolas pri tio ke Faŝismo nun estas la plej grava malamiko de l'proletaro, ktp. Eble laŭ *nacia skalo* oni povas bone lukti kontraŭ Faŝismo. Sed mondskale granda danĝero estas Ŝovinismo, Patriotismo. Se vi estas ligitaj nur nacie k internacie, kiel vi luktos kontraŭ Nacio? Tial la nuna strukturo de SAT estas la plej bona por lukti kontraŭ naciismo, kiu laŭ mi estas unu el la plej gravaj danĝeroj.

K-dino *Mur* (Londono) volas malakcepti la ĝeneralan raporton de l'P.-K., pro tio ke troviĝas en ĝi atakoj kontraŭ K-do Ĝermen, kies forigon el la Komitato ŝi trovas nebona. Ni ne povas tiel argumenti, kiel faris K-do Glodo, per la konkludigo, ke se la unu parto pravas en sia aserto, la alia malpravas. Oni ne elmontris, ke K-do Ĝermen ŝanĝis sian starpunkton. Ŝi subtenas la proponon de K-do Ĝermen pri persona interkontaktiĝo kun IPE-anoj, sen la akraj sentimentoj de l'estinto, por klopodi trovi komunan bazon por laboro. Ŝi memorigas, ke ŝi mem akre batalis kontraŭ la personoj (IPE-anoj), sed nun ni devas unuiĝi k forgesi tion, kion oni faris en la pasinto.

K-do *Veen* rilatas la komentojn de K-do Bartelmes pri la evoluo de nia movado. En la funkciado de l'Frakcioj ni ankoraŭ ne havas sufiĉajn spertojn ; sekve ni devas tre atenti pri tio. En SAT estas la regulo, ke oni povas starigi k funkciigi frakciojn laŭtendencajn. Nu, oni starigis ilin, k montriĝis intereso por ilia aranĝo. Efektive la lab-esp.movado plivastiĝas, k kun tio oni serĉas novajn vojojn. Oni ne konvinkiĝis ankoraŭ pri tio, kio povos certe konduki nin al egala bazo, por kio eblas alceli k labori. Iuj provoj enhavas la danĝeron, ke ili kondukos nin en la estonto al apartigo. Apartigo signifas izoligon. Izoligo signifas malfortecon. Malfortecon ni ne volas, ni ŝatas forton, ni ŝatas potencon. Pro tio ni estas lab. esp-istoj. Tiu emo al apartigo k izoligo jam montriĝis en la pasinto. Ni nun multe diskutas k eble diskutos pri unueca fronto. Sed tio ne ankoraŭ signifas unuecon. Estas diferenco inter unueco k unueca fronto. Antaŭ jaroj ni diskutis pri la organiza strukturo ; estas kelkaj K-doj, kiuj malgraŭ ĉio deziras alian organizformon. Pri tio regas diversaj opinioj. En Amsterdamo unu el tiuj opinioj montris sin. La ĉeestantoj klarigis sian starpunkton. Per cirkuleroj oni informis la SAT-anaron. Oni asertis multon, kion oni ne povis kontroli tuj. La opoziciuloj postulis malgraŭ ĉio ŝanĝon de l'organizformo. Tio por ili estis kaŭzo por eksiĝo el SAT. Ili volis fondi novan asocion. Organize k taktike ili aranĝis tion. Jam antaŭe ĉio estis planita. Kaj ili venis al la skismo. Tion, kion oni semas, oni rikoltas. Kaj kiam IPE havas sian reprezentanton ĉi tie nuntempe, eble li venas por konstati la rikolton. IPE certe ne rikoltis tion, kion oni semis, ĉar certe ili ne konsciiĝis, ke ili semis skismon. Eble ili komprenas nun, ke tia agado apartigas la laboristojn. Nun ili venas kun proponoj pri unuecfronto. Sed ĝi efektive ne estas, nek estos Unuo. Poste fondiĝis ISE. Iuj socialdemokrataj K-doj defendis tiun vidpunkton. Ni metis la konkretan fakton antaŭ ili, por montri la unusolan bazon, kiel eblas al la laboristaro tutmonda unuece k memkonscie labori. Multaj el ni, en Ŝtutgart, havis la opinion, ke ni konvinkis la kunvenintajn K-dojn. Poste evidentiĝis, ke faktoj ne estas argumentoj por ili. Rezultis el tio nova skismo. Ĉu vi opinias aŭ pensas, ke ni antaŭe neniam interdiskutis, kiel trovi la bazon por la disvastigo de esp-o en laboristaj medioj? Ne pensu, ke ni estas stultuloj. Ne pensu, ke ni organizis nin tiele, ĉar ni ne konis k ne sciis pri la cirkonstancoj. Estas ja tute klare al vi, ke tiuj kiuj aliĝas *individue* al organizo, estas la plej konsciaj pri tiu ago. Ili ne estas aŭtomate aligitaj. Kaj kiam oni vidas ĉe la alia flanko tiujn, kiuj estas lande organizitaj tute rajte oni povas diri, ke ili ja estas iloj en la manoj de la gvidantoj. Ili neniel rajtas diri, ke ni estas en samaj kondiĉoj. En nia organizo disvolviĝas la Fakaj grupoj, ankaŭ la Frakcioj laŭtendencaj, kiuj donas la garantion, ke ni povas daŭrigi pli efike labori laŭ la vojo, kiun ni elektis en nia laborista movado. Ni devas ankaŭ provi forte plantiĝi en la sindikatoj k politikaj partioj. Rilate la organizan formon, oni opinias, ke la koncernaj sindikatoj k pol. partioj prefere deziras kun-labori kun iu instanco, kiu laboras en la propra kadro, ol kun iu alia instanco. Kaj tio enhavas iun veron. Pro tio estiĝis en nia organizo la Frakcioj k la Fakaj grupoj. Por krei la kontakton kun la pol.partioj k sindikatoj, por trovi harmonian kunligitecon en agado, servas la Frakcioj. Tio donas avantaĝojn al nia movado, ne nur la esperanta, — ĝi ankaŭ utilas por ni en la koncernaj sindikatoj k pol.partioj, al kiuj ni apartenas kiel klaskonsciaj laboristoj.

Nova faktoro : IFETT estas faka organizo (trafiklaborista), kiu nuntempe havas sian propran Internacion. Oni povas ĝenerale aprobi tion, se oni restas sur la tereno, ke tiu organizo havas limigitan taskon. Ni devas konsciiĝi pri tio, ke kiam la landaj organizoj foje atingis sian celon, ke ili likvidiĝos, k tiam estas la tempo kiam sindikatoj k partioj pli efike donos al ni la aranĝojn por nia komuna idealo. Sed IFETT iris jam la vojon al izoligo. Ili volas esti konsiderataj sendepende de la esp.lab.movado. Sendube ankaŭ tio okazigas diskutojn. Rilate tion, kio estas dirita pri unueco k unueca fronto, ni en la estonto apliku la rimedojn nomitajn : Fakaj grupoj k Frakcioj, kiuj donas al ni la kiel eble plej kompletan bazon de evoluo en la kadro de SAT. Tio ankaŭ ebligas al ni semi ne la skismon, sed la unuecon. La oratoro konsentas pri la Raportaro de l'P.K. k proponas, ke oni aprobu ĝin, tia kia ĝi estas prezentita.

DUA LABORKUNSIDO

(3-a de aŭgusto, posttagmeze.)

K-do *Veen* prezidas.

K-do *Sulski* : Mi nur estas simpla homo ; mi ne povas filozofe pensi k filozofe skizi aferojn. Mi ĉiam provas simpligi aferojn. La sento pri unueco estas en la aero, mi jam diris hieraŭ vespere. Unueco signifas : unu organizo. Sed unu organizo ne povas ankoraŭ signifi veran unuecon. Por tion fari, ni devas forigi el nia

organizo ĉion, kio malhelpas la aliĝon de K-doj diverstendencaj, oni devas forigi el niaj statutoj ĉion, kio malhelpas la aliajn. Kio estas en nia Statuto, kio malhelpas tiujn, kiuj forlasis nian organizon? Ĉu estas iu punkto, kiu malpermesus iun K-don eniri nian asocion? Mi konstatis neniun. Ne, mi ne komprenas, se ili bezonas unuecon k se la organizo ne malhelpas ilin aliĝi: kial ili ne aliĝas? Ni povas renkontiĝi k diskuti kun diverstendencanoj dum longa tempo: la fakto estas, ke ni ne devas partopreni en partitendencaj aferoj. Ni ne devas voli difini la pozicion de SAT en la abisenia konflikto, ekzemple. Se ni akceptus difinitan pozicion, kiel ekz. la komunistoj, k postulus la aplikon de sankcioj ktp, nu, estus aliaj K-doj, ekz. laborpartianoj, kiuj malakceptus tiun postulon. Jen la disputpunktoj. En SAT la anoj devas ĉesigi la partipolitikan argumentadon. Nur tiam ni havos veran unuecon. Mi rekomendas tutkore akcepti la raportaron de l'P.K. Nia asocio daŭrigis sukcese k heroece sian vojon spite malfavoraj kondiĉoj en la mondo; ni ankaŭ plue kun sindonemo daŭrigu nian laboron por ĝi.

K-dino *Mur* proponas la forstrekon de kelkaj linioj en la ĝenerala parto de la raporto, rilataj al la persono de K-do *Germen*, same la forstrekon de aludo pri K-do *Pâris*.

K-do *Bartelmes* (finparole) trovis la diskuton pri la rap. sufiĉe mallonga, eble pro tio ke oni ne volas esti tro severaj al ni k havas la unuecan spiriton, la deziron subteni la organizon en ĝia grava laboro, pri kiu li parolis hodiaŭ matene. Li ne bone komprenas, kial oni riproĉas al la P.K. la prezenton de faktaj okazoj rilate K-don Germen en la raporto, ĉar ili ja tuŝas la konsiston de l'Komitato. La P.-K. unuanime akceptis la tekston de l'prezentita raporto, k li ne vidas, kiel li povus rekomendi la forstrekon de la linioj rilataj al K-do Germen. Jam kelkajn monatojn antaŭ la pariza kongreso, dum sia PK-prezidanteco, K-do G. en multaj aferoj staris sola sur sia pozicio kontraŭ ĉiuj aliaj P.K.-anoj, kiam okazis voĉdonoj en la komitato. G. rimarkigas en sia letero al la kongreso, ke li ne eksiĝis el la P.-K., sed nur el ties prezidanteco, pro mal-interkonsento kun la ceteraj PK-anoj. Nu, certe, neniu el ni kredis, ke G. forlasus poste ankaŭ la P.K. Li ja povis plue resti P.K.-ano, sen esti la prezidanto. El la diroj de K-do Rolt vidiĝas, ke li kredas necesa, ke nia agado estu politika, ke ni devas batali kontraŭ faŝismo ktp. Sed necesus unue difini faŝismon k difini la div. politikajn agitvortojn laŭ ilia enhavo. Ni ne volas transpreni la agitvortojn k devizojn de l'politikaj partioj. Tio ja ne signifas, ke ni volas malhelpi niajn anojn, estantajn membroj de politika partio, de sindikato, obei la instrukciojn de tiuj organizoj. Male. Sed ne estas almenaŭ la tasko de SAT okupi sin pri la div. politikaj celadoj. Nia klasa karaktero estas esprimita en la unua linio de l'statuto. Jen kio ligas nin ĉiujn. Rolt diris, ke ni mem politikumas, ke ni montris tion alvokante por monkolekto por hispanaj Gek-doj! Nu, tio vere ne estas sin-okupo pri politika tasko apliko de politika taktiko, ĝi estas tute simple homeca gesto de solidaro interlaborista.

Ni esperas, ke vi akceptos la raporton pri nia laboro, kiun ni plenumis kun nia tuta forto k laborĝojo, en la konscio labori por la bono de nia movado. Ni esperas konservi ankaŭ plue vian konfidon.

Oni voĉdone *malakceptas* forstreki la liniojn, kiuj traktas pri la eksiĝo de K-do Germen el la P.K. k lia ŝanĝo de sinteno, kontraŭ 3 voĉoj. Male, konforme al konsentema parolo de K-do *Glodo*, P.K.-ano, kiu tamen ne vidas insulton en la koncerna frazo, la Kongreso konsentas per 19 voĉoj kontraŭ 18, ĉe multaj sindetenoj, forstreki la linion: « Eĉ nun ni bedaŭras ke ni ne pli frue ekŝparis la salajron de K-do Germen. »

Post tio oni voĉdone akceptas la ĝeneralan parton de la raporto kontraŭ 2 voĉoj k la financan raporton unuanime.

La raporto de l'Konflikt-Komisiono same estas akceptita unuanime.

K-do *Bartelmes* atentigas, ke ĉiujare la Frakcia Regularo, akceptita ĉe la lastjara kongreso, devas esti rekonfirmata de la kongreso per voĉdono. Laŭsajne ŝanĝoj ne montriĝis necesaj ĝis nun, k li rekomendas ĝin simple akcepti.

K-do *Rolt* miras pri la optimismo rilate la Frakciojn. Li pensas, ke la Frakcioj ne bone funkcias, kio evidentiĝas el la alvokoj en la gazeto. Laŭ li la ĉefa malhelpo de disvolviĝo de l'Frakcioj ktp estas la multobligo de l'diversaj kotizoj. Frakci-kotizo ne estas deviga, ed oni devas havi monon por bona funkciigo. Ni devas celi kiel eble plej multe kuniĝi en la sama organizo. Tre komplikita estas la organiza problemo. Ŝajnas, ke la nuna funkciado de l'Frakcioj ne pravigas ilian ekziston.

K-do *Bartelmes* respondas, ke el unujara elprovo de la regularo oni ne povas konkludi pri ĝia taŭgeco aŭ netaŭgeco. Neniuj plibonig-proponoj intertempe trafis nin. La Frakcioj havas sian rolon en SAT; ĉu kun tiu lastjare akceptita regularo, ĉu kun iu alia, — ili devas funkcii. Se la 5 nun funkciantaj frakcioj plejparte ne ŝajnas esti tre fortikaj, la fakto ke ĉiu havas sian sekretarion pretan plenumi la taskon, montras la eblojn por ilia evoluigo.

K-do *Veen* rimarkigas, ke la Frakcioj donas pli bonajn ŝancojn por havi kontakton kun la diversaj partioj k sindikatoj, kiel same la Fakaj grupoj havas sian celon labori por la interligo kun la partia k sindikata movadoj. Per ili oni povas instigi la koncernajn organizojn apliki esp-on k disvastigi ĝin. Multfoje oni fakte riproĉas al la SAT-strukturo, ke tiu formo kaŭzas al la anoj duoblajn kotizojn. Estas kotizo por LEA (landa asocio) k por la internacia organizo. Sed en la Internacioj, ĉu ne praktike la kotizoj estas same altaj k ĉu ili ne same aplikiĝas duparte por propagando k por aplika laboro? Sendube, la elspezoj rilate la landan k mondan organizojn postulas sufiĉe da oferemo. Tamen en la frakcioj la monafero ne ludas gravan rolon; oni povas aranĝi la aferon tiel, ke la internaciaj frakcioj ricevu la monan apogon de land-asociaj sekretariejoj, ekz. NFLE pretas helpi tiurilate, se temas propagandi ĉe instancoj. Multa subteno (ekz. per uzo de l'radio) kostas nenion k donas bonajn eblojn por propagando. Ni devas atenti zorge pri la disvolvo de nia movado en tiu direkto.

La Frakci-Regularo estas konfirmita en la nuna formo per voĉdono kontraŭ 1 voĉo (K-do Rolt).

GVIDADO ĈE KONGRESOJ

K-do *Sulski* legas la unuan proponon (presitan en maja « S-ulo »): « La Kongreso elektu komisionon el ses diverslandaj K-doj, por kolekti k redakti la regulojn pri gvidado k konduto ĉe kunvenoj. La rezulto de la komisiona laboro fariĝu la gvidilo por la prezidantaro dum estontaj kongresaj kunsidoj. » Li motivigas la neceson de tia regularo per la spertoj, kiujn oni faris ĉe la ĝisnunaj k eĉ ĉe ĉi tiu kongreso. En Parizo unu K-do parolis multajn fojojn pri unu sama rezolucio. Tio ne estas kutima en ĉi tiu lando. La konceptoj pri gvidado de kunvenoj, pri prezidado, estas tre diferencaj laŭ landoj. Unueca regularo plifaciligos la traktadojn laŭ tagordo k donos planon al la kongreslaborој.

K-do *Dean* subtenas la proponon. Eble oni povus havi la ordon de la Ligo de Nacioj, kiel gvidilon.

K-dino *Mun* dubas, ĉu oni dum unu jaro povos kolekti tiujn informojn.

K-do *Sulski* esperas, ke dum unu jaro eblos plenumi la laboron.

K-do *Wishart* (Londono) demandas, ĉu la kongresoj povos akcepti aŭ malakcepti la proponotan regularon.

K-do *Aldvorth* subtenas la proponon, ĉar li hodiaŭ tute ne konsentis pri la maniero, kiel estis elektitaj la prezidantoj.

K-do *Veen* opinias, ke tio estas sugesto por la komisionanoj; ke oni elektu nombron da anoj, kiuj pretas k kapablas prezidi.

K-do *Dean* sugestas elekti la prezidantojn ĉe la fino de l'kongresoj; aŭ, se tio ne eblas, ĉe la mezo anstataŭ ĉe la komenco.

K-do *Sulski* diras, ke la elekton de l'prezidantoj oni devas fari tuj ĉe la komenco, pro praktikaj konsideroj.

K-dino *Mur* ne deziras, ke la kongreso nun pridiskutu tiujn detalojn, pri kiuj la elektota komisiono havos tempon diskuti dum tuta jaro.

Oni akceptas unuanime la proponon. Oni elektas kiel komisionanojn jenajn ĉeestantajn K-dojn: *Sulski*, *Veen Frodelund*, K-dino *Glodo* por Britio, Nederlando, Danio, Francio, k neĉeestantajn (en kazo de akcepto) K-do *Erikson* (por Svedio) aŭ alia svedia K-do; *Germen* aŭ K-dino *Saran* (por Germanio).

PUBLIKA LETERO DE K-do KOLĈINSKI

K-do *Bartelmes* laŭtlegas « publikan leteron » senditan al plej diversaj ĉiuspecaj esp.organizoj landaj k internaciaj, pri komuna klopodo mondskala pri enkonduko de esp-o en la lernejaj programoj, kun la komentoj de la Plenumkomitato *(oni legu la tekstojn sur la p. 62/63 en la antaŭa n-o de « S-ulo »)*. La P.K. ne volis mem preni la respondecon pri la respondo al K-do Kolĉinski k tial profitis la okazon por prezenti la proponon ĉe la Kongreso.

K-do *Rolt* malaprobas la sintenon de la P.-K. rilate la leteron. Li legas pri kunagado kun la « neŭtraluloj » jenajn direktivojn el la broŝuro « For la Neŭtralismon! » (p. 15): « *La sinceruloj helpos nin.* Meze de la t.n. burĝaj espistoj, se troviĝos personoj sufiĉe sinceraj por ne atenti pri la profito de sia klaso, ili komprenos tion k helpos nin por plirapidiĝi la triumfon de esp-o. » Estas bone, ke ni agu kun ili por celoj, kiuj estas profite al nia klaso. Li kredas, ke tiu lernej-afero estas profita al nia klaso. Se ni povas helpi en tio, do ni devas ĝin fari.

K-do *Prent* (Amsterdamo) trovas bedaŭrinda, ke ni devas pridiskuti leteron, kiun ni nur unu fojon povis aŭdi. Rilate la enkondukon de esp-o en la lernejoj de l'mondo, la aŭtoro asertas, ke tiu afero « dum la lastaj jaroj ne estis multe atentata k preskaŭ forgesata. » Nu, tio ne estas vera, almenaŭ ne por Nederlando. Ĝuste Sovetio povus doni bonan ekzemplon, kie laŭdire oni subtenas fervore esp-on. Ili povus pli facile proponi tiel grandan kunvenon por solvi la problemon, ol ni, kiuj tian ne povas organizi. Kolĉinski diras, ke la « postulo instrui esp-on anstataŭ fremdaj lingvoj » estas absurda. Sed ni en Nederlando ne faras tion. Ni tre bone scias, ke oni rifuzos tion al ni. Oni lernas en Nederlando multajn fremdajn lingvojn. Se oni dirus: Lasu la fremdajn lingvojn k lernu esp-on, ili respondus: Foriru. Oni devas konsideri la kondiĉojn por enkonduko de esp-o en lernejoj nur laŭ la ebloj en la propra lando, ankaŭ koncerne kunlaboron kun aliaj organizoj en tiu demando. Sed K-do Rolt laŭ naiva maniero interpretas la tekston el « For la Neŭtralismon »: *La sinceruloj helpos nin.* Ĉu li do konsideras la UEA-anojn kiel tiajn homojn, pri kiuj aludas K-do

Lanti en la citita alineo? Kie ili do aranĝas siajn kongresojn? Ĉu ili ne iris lastjare al la Romo de Musolini, ĉi-jare al la faŝista Aŭstrio, k venontjare ili iros al la faŝista Polio? « For la Neŭtralismon! » ĝuste en la nuna tempo havas sian plenan valoron. La faŝistoj regas ĝuste en la burĝa movado, ĉar en nia movado tiaj elementoj ne havas ŝancon.

K-do *Aldvorth* (estinte antaŭ nelonge en Sovetio) subtenas la proponon de Kolĉinski, agi kune en Permanenta Komitato. Li aludas la sukcesan laboron de S-o Butler rilate lernej-instruon de esp-o en Britio. Fakte oni ĝenerale ne instruas esp-on en sovetiaj lernejoj, ĉar la lernantoj estas devigataj ellerni nacian lingvon unue, rusan lingvon due k nacian dialekton trie: t.e. tri lingvoj. Sed pro la fakto, ke esp-o alilande estas nemulte disvastigita, la rusoj konsideras kiel neutila studi esp-on.

K-dino *Glodo* diras, ke oni trovas en « For la Neŭtralismon » vortojn pri la helpo de sinceraj « neŭtraluloj », sed kompreneble kun la senco, ke *tiu helpo profitu al la laborista movado*. En Francio, en la jaro 1921, fakte la laborista esp. movado estis la sola vivplena. Tiutempe unu grava industria firmo donacis cent mil frankojn por la esperanta movado. La neŭtraluloj, kiuj faris nenian seriozan laboron, kaptis la tutan monsumon. Kaj kvankam la esp.laboristoj klopodis pri la afero, ili ne povis ricevi eĉ unu frankon el tiu donaco. Alia ekzemplo: En Havro (Le Havre) povis okazi grandskalaj Cseh-kursoj. Unu K-do, ano de UEA, iris ĉe la urbdomon k petis subvencion. Oni konsentis 300 fr. Poste iris unu FEO-ano, dirante ke 300 fr. ne sufiĉas, ke oni bezonas 1.000 frankojn. Li sukcesis akiri tiun sumon, k ankaŭ sumojn el kelkaj organizoj. La laborista esp. grupo agis tiele plej fruktodone. Sed, finfine, *la morala profito iris al la UEA-grupo*. Jen ekzemploj, kiuj pravigas la devizon « For la Neŭtralismon! » Ŝi volus scii, kiel en Nederlando oni sukcesis havi radio-dissendojn. Ŝi opinias, ke oni devas klopodi por enkonduki esp-on en lernejoj, sed klopodi je nia propra nomo. Se tiuj klopodoj koincidas kun tiuj de l'burĝaj asocioj, tiom pli bone.

K-do *Sulski* respondas al K-do Aldvorth pri s-ro Butler, ke li kelkfoje rilatis kun tiu sinjoro tre amike, kvankam estante SAT-ano. Certe, s-o Butler timas satanon, nome tiun, kiu estas sube; li estas diano k lia menso ĉiam estas en la ĉielo. Li opinias, ke la enkonduko de esp-o en la lernejoj estas plej grava laboro. Nur tiel ni sukcesos disvastigi esp-on sufiĉe vaste. Ni tial devas esti dankaj, ke la P.-K. alportis ĉi tien la leteron, por ke ni povu diskuti en la Kongreso la aferon k doni al la P.-K. la direktivojn pri kion fari. Rilate la kunlaboradon kun neŭtraluloj, tio laŭ li devas resti regiona demando. Ekzemple en Germanio, kiam ekzistis antaŭ kelkaj monatoj ankoraŭ movado, ili tute ne povus rilati al tiu demando, ĉar la regantoj ne estis amikaj al la afero. Sed en Aŭstrio, ekzemple, kie ekzistas kondiĉoj favoraj al esp-o, tamen estus sufiĉe malfacila afero al niaj K-doj por kunlabori kun la burĝaj esp-istoj. Ni kiel organizo ne povas akcepti la proponon. Necesas, ke laŭ lokaj kondiĉoj oni decidu pri tio, k juĝu, ĉu la celo pli bone estas atingebla kunlabore kun « diabloj », aŭ kun « neŭtraluloj ».

K-do *Veen* konigas la rezultojn en la nederlandlingva regiono. Li parolas pri la kunagado kun neŭtraluloj okaze de funkciado de Ekzamenaj Komitatoj. Daŭris sufiĉe longan tempon k necesis multe da klopodoj, antaŭ ol F.L.E. povis atingi, ke ĝi povas samrajte kunlabori en la Ekzamena Komitato. Sed parto el la neŭtraluloj fakte ne deziris nin en tiu komuna lingvokontrola organizo. Stariĝis pro tio nova aparta Komitato, tiel ke funkciis paralele du ekz.-komitatoj. Kontentigan solvon ni ankoraŭ ne trovis; tamen kunlaborado ekzistas en la ekzamena afero. En parolado antaŭ la mikrofono ni foje parolis rekomende pri nia lernolibro. Tiam en la « neŭtrala » gazeto oni skribis, ke oni aŭskultu al tiuj disaŭdigoj k ke oni aĉetu libroin ĉe la libroservo de LEEN (la neŭtrala asocio). Tio rilatis elsendon de nia Federacio. — Sed la influo en nia movado tute nuligis la kontraŭan influon; k tiam poste la neŭtraluloj estis malfavoraj al ni. Li estas kontraŭ kunlaboro kun neŭtralaj organizoj. Ni devas esti tre singardaj tiurilate. Laŭ lia opinio la tempo ankoraŭ ne estas sufiĉe matura por tiaj proponoj. Ne estas la unua propono sur tiu tereno. Kaj poste verŝajne sekvos pli multaj.

Kiam ni penetras en la oficialajn instancojn k poste ne povas plenumi kion ni promesis, tio faras malpropagandon. Kiam oni proponas instruadon, oni devas ankaŭ havi instruantojn. Ni ne havas sufiĉe da ili. La rezultoj de niaj infankursoj en Nederlando estas negravaj. Tio fakte estas eksperimento. Junulo studanta esperanto, volas havi el tio spiritan profiton. Sed infanoj ne sentas tian bezonon; Ili studas simple *lingvon*, ne havante iun komprenon pri internacia kunligiĝo. Kaj kiam ili venas el la lernejaj kursoj, kiam ili finis la kurson, la lernolibroj restas en la ŝranko, k ili ne plu pensas pri la afero. Unue ni devas havi la rimedojn, por ke niaj infanoj ricevu la *edukadon*, kiu estas konforma al niaj ideoj k pensmaniero. Ni tial aranĝu *en niaj propraj organizoj* la kursojn, esplorante kiel ni povas instrui esp-on al niaj infanoj. La P.-K. rajtas inter si konsideri la diversajn flankojn de la propono k poste doni sian konkludon pri tio. Li proponas lasi la leteron al la P.-K., kiu solvu la aferon laŭ sia juĝo. Principe ĝi rajtu interrilati, se necese, kun la aliaj organizoj. Sub la nunaj cirkonstancoj ĝi instigu, ke ni en niaj propraj rondoj eduke formu la propran infanaron.

K-dino *Mur* deziras, ke oni komuniku la Leteron en « S-ulo », kun la komentoj de la P.-K.

K-do *Bartelmes* bedaŭras, ke la O. K. K. ne trovis la oportunon por multobligi la Leteron, por ke ĉiuj kongresanoj havu la tekston en manoj. Tio estis intencita de la P.-K., sed lastmomente la K-doj de l'O.K.K. ne trovis la necesan tempon por tiu de ili mem proponita laboro.

K-do *Dean*. Ni diru al la P.-K. nian opinion, ke ni devas subteni tiun proponon. Kiam oni finfine enkondukos esp-on en la lernejoj, ni devos esti kunhelpemaj rilate tiun paŝon. Laŭ lia sperto oni havas jam hodiaŭ larĝe la eblon legi k kompreni esp-on, oni ankaŭ havas la eblon ĝin lerni. Oni utiligu nun ĉiujn rimedojn por enkonduki esp-on en la lernejaj programoj. Li proponas multobligon de la Letero k poste daŭrigon de la debato.

La prezidanto akceptigas finon de l'kunsido k daŭrigon de l'diskuto la sekvantan matenon.

Lundon vespere en la kongresa salono popoldancoj, ŝercoj, ludoj k dancoj.

TRIA LABORKUNSIDO

(4-a de aŭgusto, matene)

K-do *Sulski* prezidas. Li legas saluton el Germanio. Sciigas, ke multaj gazetoj raportis pri la Kongreso.

K-dino *Mun* (Londono) opinias, ke la enkonduko de esp-o en la edukejoj estas ege urĝa. Ni ĉiuj konfesas la neceson de l'lernigado de esp-o en lernejoj. Iuj pensis, ke tia postulo hodiaŭ ne estas aktuala, pro tio ke la nuna lernejo ne liveras por tio la idealan bazon, kiun ni deziras. Sed laŭ ŝi, eĉ se esp-o estus enkondukita en lernejoj kiel kutima leciono, ĝi havus egan valoron. Kaj ĉiuj por tio devas klopodi. Sed ŝi ne opinias oportuna starigi Komitaton. Ŝi raportas pri la agado de s-ro Butler en Britio dum la lastaj jaroj (vizito al lernejoj k atingo, ke en 85 lernejoj oni jam komencis instrui esp-on). Ŝi vizitis tri el tiuj lernejoj, kiam oni komencis instrui. Estas eble influi la lernejestrojn en Anglio k pere de ili enkonduki esp-on. Sed ŝi aŭdis, ke en Francio estas tute aliaj cirkonstancoj: oni ne povas enkonduki esp-on en lernejoj, krom se oni havas tutlandan leĝon. Ankaŭ en aliaj landoj la kondiĉoj diferencas. Tial ne valoras starigi la proponitan Komitaton. Momente ne estas praktike tion fari. *Ŝi* proponas akcepti jenan rezolucion: « La Kongreso konstatas post serioza debato, ke 1) la kondiĉoj k ebloj por enkonduko de esp-o en la lernejaj programoj laŭlande estas tre diferencaj; 2) ke la solvo de la problemo je granda parto dependas de la agado de la geinstruistaro. Tamen SAT principe subtenas la ideon de la propono k tial rekomendas al ĉiuj lokaj k regionaj organizoj, kiuj havas rilatojn kun SAT, ke ili subtenu la klopodojn farotajn.

La Kongreso komisias al la P.-K. respondi en tiu senco al la Publika Letero de K-do Kolĉinski. »

Ni devos ege labori, por influi la instruistaron. Jam ni havis la eblon enkonduki esp-on en lernejoj, k eĉ la registaro deziris tion, sed la afero fiaskis, ĉar ni ne povis trovi la instruistojn por plenumi la instruadon. Tio estas faktoj. Unue oni devas varbi inter la geinstruistoj, por influe subteni la proponon pri lernej-enkonduko de esp-o.

K-do *Morcombe* (Birmingham) trovas absoute necesa la enkondukon de esp-o en la lernejaro. Unue necesas gajni la simpatiojn de l'geinstruistoj. Tiam ni estos pretaj, sed ne nun. Li opinias, ke rilate tiun taskon ĉiuj esp-istoj senescepte povus kunlabori. La agado de B.E.A. rilate lernejojn estas tre grava k laŭdinda. Sed, en marurbo, kie li libertempas, neniu demandis lin pri la signifo de lia verda stelo. Sed en sia loĝloko li observis, ke la infanoj, kiuj studis en la lernejo esp-on, poste ne praktikas esp-on, sekve perdiĝas por la movado. Tamen tiu laboro ne estas vana. La eduka laboro de SAT ne kuŝas en la lernejoj, sed devas okazi inter la proleta junularo, kiu per siaj spertoj scias, ke klaslukto estas fakto de la vivo. Ĉiu ajn, kiu lernas esp-on, pro la eco de tiu lingvo, estas devigata pensi laŭ monda, homa maniero. Li pledas por subteni ĉiujn klopodojn de propagando k respondas jese al la propono de l'Letero.

K-do *Skot* (Letchworth) subtenas la dirojn de K-dino Mun, escepte pri la konkludo. Ĉio, kion ŝi diris pri la diferencaj kondiĉoj,, estas vera. Tamen, laŭ li, estas tre dezirinde, ke ni havu interrilatojn inter la esp-istoj ĉiuspecaj de div. landoj; la starigo de l'proponita Komitato estus tre bona afero, ...precipe por la komitatanoj eble nur por ili! Iu (ne ĉi tie) diris: Unue ni devas havi Socialismon, antaŭ ol enkonduki esp-on en la lernejoj. Tio tute ne estas vera. Ĉiujare li (Skot) rilatas kun 60-70 altgradaj lernejoj en Britio. Li preskaŭ neniam trovas tian sintenon. Ĉiam li renkontas nur specon da intelekta snobismo rilate esp-on. Li citas profesoron, kiu verkis raporton pruvantan la neeblon de esp-o!! Al tiu profesoro li respondis, ke li mem estas esp-isto, ke sekve estas videble, ke la s-ro ne konas esp-on. Li volis juĝi ion, kion li ne konis. Tiel agas multaj. — En la SAT-kongreso oni estas dividita en du partiojn. Oni ne miksu politikan propagandon kun la enkonduko de esp-o en lernejoj. Oni povas fari sufiĉe gravan laboron. Li varbis sufiĉe multajn instruistojn, k tre malofte la inspektoroj vere malhelpas. Kiel eksperimenton ili permesas la instruon. Sed la afero malsukcesis pro manko de instruistoj. Li sukcesis tamen varbi unu lingvan instruistinon, tre valoran por nia afero. Por sukcesi oni devas ankaŭ havi grupon en la urbo, kiu subtenas k observas. Sen tio la afero ne sukcesas.

K-do *Prent*: Estas du flankoj, unu estas la principa, la alia la praktika flanko. Laŭ la principo ni povas esti mallongaj: certe malmultaj ne ŝatus la tujan enkondukon de esp-o en la lernejoj. Sed ni ne atendu el tio tro multe. Ni ne opinias, ke la enkonduko de esp-o en la lernejaj programoj havos kiel sekvon grandan kreskon de simpatio ĉe la lab.amasoj. Tiuj lastaj ne tiel facile reagas. Tial ni ĉiam daŭre k senlace propagandu en niaj medioj. Ankaŭ en Nederlando estas relative tre malmulte da geinstruistoj sciantaj esp-on. Se la registaro hodiaŭ konsentus pri enkonduko en lernejoj, ni starus antaŭ katastrofo pro la instruista problemo. (K-do *Veenendal*: 100 geinstruistoj sufi-

ĉas ! Kaj ni havas 300.) Ni devas eviti, ke ni faru malpropagandon. Ĉar esp-o en Nederlando nun fariĝis iom pli konata, ol antaŭe. Hodiaŭ ni ne plu povas riski malsukceson k tiel eĉ kaŭzi malprogreson. Li subtenas la rezolucion de K-dino Mun.

La rezolucio de K-dino Mun estas voĉdone unuanime akceptita.

VENONTJARA KONGRES-URBO

K-do v. *Biezen* invitas nome de la Roterdama SAT-Rondo la 17-an Kongreson al Roterdamo. K-do *Prent* apogas tiun inviton nome de la nederlanda LEA-estraro. K-do *Sulski* sciigas, ke ankaŭ la Brusela SAT-rondo invitas letere la kongreson venontjaran al sia urbo. K-do *Dean* proponas, ke oni jam nun deziresprimu ankaŭ por la kongreso en 1938 k konsideru por tiu jaro favore la inviton de Bruselo.

Voĉdone la Kongreso deziresprimas por ROTERDAMO kiel kongresurbo en 1937 (kun favora konsidero de Bruselo por 1938), (kontraŭ 4 voĉoj). Bruselo ricevas 3 voĉojn.

LA GVIDREZOLUCIO, prezentita de la kongres-prezidantaro (oni legis la tekston sur la p. 62 de l'antaŭa n-o) estas sendiskute akceptita unuanime.

EKSTER LA TAGORDO

K-dino *Mur* klarigas, ke ŝi petis al K-do Ĝermen prezenti sian pozicion, kion li faris letere. Ŝi opinias, ke oni povus diskuti sur la bazo de l'propono de K-do Ĝermen, kiu, kun la celo atingi la unuecon de la lab.esp-istaro, deziras la starigon de komisiono kun IPE-anoj el K-doj, kies sentimentoj (bone klarigeblaj per la dolorigaj spertoj de l'pasinto) ne komplikas la traktadon.

K-do *Sulski* demandas, kial tiu propono ne estis sendita al « S-ulo », ĉar laŭ la Statuto principaj proponoj devas antaŭ la kongreso aperi en la oficiala organo.

La Kongreso decidas per 23 kontraŭ 17 voĉoj (multaj sindetenoj) aŭskulti INFORMCELE (sen akcepto pritrakti eventualajn proponojn) K-don Kibl (reprezentanton de IPE) k poste rekonsideri la proponon de K-dino Mur.

K-do *Kibl* (Londono) esperas, ke la Kongreso tiusence estos fruktodona, ke ĝi donos solvon al la problemo pri tutmonda unueco de lab. esp-istoj. Oni ne plu devas prokrasti pli longe la solvon de tiu problemo. Tio estus vere danĝera. Ĉie en la mondo okazis unuiĝoj. Ni esp-istoj propagandas, ke la plej bona ilo por unuigi la proletaron tutmondan estas esp-o. Sed kiel ni povas tion aserti, dum ni mem estas malunuecaj ? Se ni konstante prokrastas de jaro al jaro la unuigon ? Dimanĉon, iu K-dino citis vorton de Kabaljeros pri la signifo de unueco. Por ni ĝi same valoras. La sindikata movado per sia reunuiĝo en Francio multe plifortiĝis poste. Se ni havus unuecon en la lab.esp.movado,, la samo okazus ĉe ni. Multaj « neŭtraluloj » estas kontraŭ la faŝismo, k ni devus unuigi ilin en niaj vicoj. Sed unue ni mem devas scii fari la unuecon. Kio estas unueco? Certe « unueca fronto » ne estas plena unueco. Nur lastjare via Kongreso sendis al nia Kongreso certajn proponojn, kiujn ni preskaŭ 100 %-e akceptis. Unu el viaj delegitoj helpis eĉ al verkado de la gvidrezolucio. Ni estas pretaj kunlabori laŭ viaj sugestoj. En la aero ne flugas skismo, sed unueco. Ni ne volas plu prokrasti la aferon per plurjara baraktado. Ĉiuj volas la unuecon : IPE volas ĝin, SAT volas ĝin, ISE volas ĝin.

Sed kiel atingi unuecon ? Ne per konstanta ripetado : Vi venu en niajn vicojn, aŭ demando : Kial ni, kiuj forlasis SAT, ne volas la organiz-sistemon de SAT? aŭ per diroj : Ni konstante rigardas, analizas la organizan sistemon ; k tial ni ne povas kompreni, kial vi ne povas akcepti ĝin. Estas unu sola vojo, unu sola pruvo pri la volo de unueco : Kion oni pretas oferi por unueco. Oni sendis la parolanton kun mandato por diri, ke organiza unueco estas atingebla sur bazo de reciproka cedemo. Antaŭ tri semajnoj okazis unueciga kongreso de la francaj lab.esp.federacioj FEO k FEP. Ili kuniĝis. Tiu kunveno akceptis alvokon, kiun bedaŭrinde mi ne povas tute legi, sed almenaŭ parte. (Oni alvokas al mondunueco, same kiel la hispaniaj k la poliaj K-doj). « Kiel povas efektiviĝi tia unueco? Laŭ sama vojo, kiel efektiviĝis nia unueco en franclingvaj landoj : per kunfando de ĉio plej bona en ĉiuj organizoj (kunigo de strukturoj, statutoj, estraroj, kasoj, stokoj ktp), per reciproka cedemo k fidemo. La unueca organizo tutmonda estu malfermata al ĉiuj lab.esp-istoj senescepte sur klasbatala bazo. Rilate al tendencoj, ĝi estu neŭtrala... F.E.T. insiste petas la tri grandajn organizojn ISE, SAT k IPE ĉesigi plej baldaŭ la skismon ; ĝi proponas al ili komune organizi mondan unueckongreson dum aŭgusto 1937 en Parizo, nuna ĉefurbo de la lab. unueco — en sama tempo kiam okazos la mondekspozicio. » Li deklaras nome de IPE, ke ĝi pretas akcepti la bazon proponitan de FET. Certe ne estos eble trovi sur tiu bazo 100 %-an ĝuston laŭ la opinio de ĉiuj tendencoj, sed, laŭ li, organiza bazo, kiu kontentigas 100 %-e ĉiujn, ne ekzistas. Ni volas havi la liberon, labori laŭ niaj opinioj. Oni konstante asertas, ke ĉiuj tendencoj devas k povas kunlabori en SAT. Jen la vera bazo de l'afero. Kio estas tendenco? Ĉu partibileto? Kompreneble ne. Estas socialistemaj K-doj, kiuj laboras en SAT, aliaj ekster ĝi.

Vere oni povas diri, ke proksimume 2 tendencoj estas en la laborista esp.mondo. Unu tendenco opinias, ke esp-o estas ĉefe grava kiel kultura, interhelpa faktoro ; sur la alia flanko staras IPE k ISE. Ili diras: Nuntempe la ĉefa afero estas la praktika laboro en la klasbatalo. Ni devas kunlabori kun la klasaj organizoj, proksime de ili k por ili. Tute ne valoras paroli pri partioj, kvazaŭ ne estus tendencoj. Ni havu liberan rajton fari nian proponon, nome : Estu unu *monda federacio de la landaj esp.asocioj*, kiuj lastaj havu aŭtonomion por sia regiono. En la kadro de la nova organizo oni povu fari ĉiun laboron, poresp-an, peresp-an k la praktikan laboron. Ĉe la kongresoj estu delegitoj de la sekcioj. Unu voĉo por por 100 membroj. Kaj ankaŭ la individuoj en la kongresoj rajtu voĉdoni. Sur tiu bazo ni povus havi tre riĉajn kongresojn. Sub PEK-laboro ni ne nur komprenas gazetinforman laboron. Tio estas nur ero de la PEK-laboro. La plej grava afero estas la interkorespondado inter sindikatoj, laborejoj, fabrikoj ktp. En la diversaj landoj troviĝas helpantoj por tiu korespondado. Oni respondas al ni : « Ni povas fari tiun laboron en SAT, sed plej bone per la Frakcioj ». Nu, eĉ se la informservo funkcius sur partia bazo, tamen oni ne povus diri, ke la interkoresponda parto de nia laboro povus okazi sur partia bazo. Kiam okazas gravaj aferoj tie aŭ alie en la mondo, ni tuj volas ricevi salutleterojn el la koncernaj lokoj. Ekzemple okaze de grandaj strikoj. Ni tute ne akceptas la ideon pri partiserva informado. Se nuntempe la hispanaj Gek-doj povas kunlabori superpartie ĉe la barikadoj, ni ankaŭ povas partopreni la klasbatalon, tute ne nur ekskluzive en niaj partiaj medioj. Ankaŭ en la nova organizo la SAT-anoj havus bonan internacian organon, havus la kulturan k interhelpan flankon de la movado, ili povus do preskaŭ ĉion fari, kion ili faras nun. La bazo de la nova organizo estus nek 100 %-e nia, nek 100 %-e via; la individuoj havus gravan influon ĉe la kongresoj. La nova organizo estus bazita sur la firma bazo de la landaj organizoj. Se vi akceptas nian proponon kiel bazon, vi povus elekti tri K-dojn, ni tri, k ISE tri, en iu urbo, ekz. Parizo. Li petegas ne rifuzi, aŭ almenaŭ fari alternativan proponon. En proksima jaro estu unu tutmonda lab.esp.organizo.

K-do *Dean* malaprobas la politikon de BLEA-IPE; ilia agado malhelpis nin multe. La agoj de BLEA kaŭzis la fondon de SATEB. Kiel longe oni povas fidi al tiu Kibl? Ĉiuj celas al unueco k deziras ĝin. Sed li ne povas fidi al personoj kiel Kibl. Liaj paroloj ne koincidas kun liaj agoj.

K-do *Sulski* bedaŭras la personecan atakon de K-do Dean en tiu ĉi debato. Tamen li mem bedaŭras, ke IPE sendis Kibl kiel sian delegiton por prezenti sian proponon. Kibl faris tiom por detrui nian organizon, ke estas vere malfacile akcepti la vortojn de tia delegito. Se oni konas la K-don, kiu eldiris la parolojn, oni havas la ideon, ke tiuj paroloj ne estas sinceraj. Ni diskutu pri la propono de K-dino Mur.

K-do *Southern* (Cardiff) deziras starigon de komisiono pri unueco. Ni faras tre facile eraron, kiun faris Hitler k la germ. registaro, kiam ili substrekas la diferencon inter nacioj. Ni devas trovi manieron por kunlabori. Rigardu la vivmetodon en la naturo. Ĉio, kio vivas, plimultiĝas k poste disiĝas per dividiĝo, k poste estos tendenco por interbatali. La problemo por la homaro estas venki tiun ĉi batalemon. Laŭ lia opinio ankoraŭ ne venis tempo por tro precizigi organizan unuecon. Ni devas aranĝi nian organizon sufiĉe malprecize k sufiĉe liberece, por enteni ĉiujn diversajn vidpunktojn por sama celo. Ni forte bezonas vojon por kunlaborado.

K-do *Skot* trovis la diron de l'prezidanto tro persona. Certe delegitoj de IPE devas esti bonakceptataj de ni ; ankaŭ ni trovis bonakcepton ĉe la IPE-kongreso. Ŝajne la paroloj de K-do Kibl forte skuis nian prezidanton. Se unueca komisiono sukcesu, tio dependas de la elekto de l'personoj. IPE proponis tri komisionanojn en Parizo k konsentis akcepti iun ajn de SAT. La sinteno de la P.-K. kondukas al la pereo de SAT. Se oni ne povas kunvivi amikece kun SAT, li ankaŭ foriros. Pri la organiz-propono li ne volas diskuti ; pri tio li nenion aŭdis en Antverpeno. Oni tie ne diskutis pri organiza unueco. Ni devas havi la emon por kunlabori rilate al PEK ks.Krom du personoj ĉiuj montris konsentemon en Antv. Li tre bedaŭris, ke oni elektis Malfère en la komisionon pri unueco, k kontraŭis al tio. Li volus ĉiun alian krom Malfère. En ĝi ne estu niaj malnovaj gvidantoj. Li ne kredas ĝin starigebla en Parizo ; do ĝi estu en Londono.

K-do *Prent* : La problemo estas tre grava. Certe. Sed ni konsideru kial la problemo estas grava. Nur pro tio ke ili mem kaŭzis ĝin. Se ne estus okazinta la skismo, ni ne havus la problemon. K-do Kibl diris, ke kunigite la fortoj multobliĝos. Kiel : 2 + 2 = 4. Sed tio estas nur vera en matematiko. Se ni kunigus SAT kun aliaj, la rezulto tre verŝajne proksimus al nulo. Li aludis la devizon « For la Neŭtralismon », sed BLEA mem kunlaboras kun la burĝoj k faŝistoj, kiuj estas en Londono, en komuna federacio. Oni proponas al ni delegitojn kun voĉrajto por 100 membroj k samtempe oni volas doni voĉrajton al unuopaj membroj. Kia stranga miksaĵo ! La nova organizo konsistus el landaj federacioj. Konsekvence SAT devus cedi sian organizformon. IPE pretendas esti tre cedema. Nu, mi tute ne rimarkis tion en Antverpeno: Kiam oni proponis ŝanĝon en la statuto, ili ne volis fari tion, tute ne. Pasis tuta jaro, k ankoraŭ oni ne faris tiun ŝanĝon. La klasbatalo efektiviĝas tra niaj politikaj organizoj k sindikatoj. La esp-a movado ne povas havi la taskojn de l'politikaj partioj k sindikatoj. Ĝi ne devas konkurenci tiujn organizojn. Kibl sugestis, ke

IPE estas proksima idee al ISE. En Holando oni diras tute la malon. En PEK-laboro k kun komplika novaĵ-aparato ni nepre malfruos rilate la nacilingvajn informservojn, ne posedante tiom da rimedoj. Fakta rezulto de l'IPE-propono estus cedo de l'organizformo de SAT, kiun ni ĝuste opinias necesa. Ni posedas komunan lingvon, do ni ne bezonas apliki la samajn principojn kiel malsamlingvaj organizoj. Por interkorespondado ni ne bezonas tradukservon. Al la gazetoj oni emas tro faciligi la aferon. Se oni tiel helpas al ili per tradukado, ili neniam mem entreprenos klopodi por disvastigi k ellerni esp-on. Starigi komisionon havas nenian sencon, ĉar SAT deklaris, ke ĝi estas malferma por anoj de ĉiuj tendencoj. IPE ne estas malfermita. Fondi Internacion el diversaj tendencoj ne estas ebla. Tiu kunesto de l'tendencoj nur eblas en sennacieca organizo. Ni ne sendu delegitojn, ĉar tio estas malŝparo de tempo k mono.

K-dino *Glodo* diras, ke ŝi estis unu el la 6 komisionanoj, kiuj preparis la unuecon de l'federacioj en Francio; ŝi ankaŭ estas la kasisto de l'nova federacio (FET). Oni do ne povas diri, ke ŝi estas kontraŭ-unueca. Sed tio, kio okazis en Francio, laŭ ŝi ne povas influi la SAT-aferojn. Kibl parolis pri reciprokaj cedoj. Oni devas konfesi, ke temas nur pri vortoj. En Francio ni batalis por tio k atingis, ke la nova Federacio (FET) havu kiel taskon nur propagandon k instruadon de esp-o. Farante la poresp-an laboron, FET do ne povas influi la peresp-an agadon de SAT. Kibl diris, ke la skismo ne plu flugas en la aero, ke unueco flugas. Sed kiu scias, kio okazos post du-tri jaroj? Ĉu nova skismo? Ni ne scias. Ĉu ne estus pli racie, ke tiuj, kiuj blovigis la skismon, nun ĉesu blovigi, praktiku unuecon? Ni unueceme en nia gvidrezolucio ĵus alvokis la foririntajn K-dojn, ke ili aliĝu k trovu sin hejmece en SAT. Kiam la skismo okazis, oni faris al ni ĉefe tiun grandan riproĉon, ke ni estas kontraŭrevoluciuloj. Pri tiu riproĉo de kontraŭrevolucieco oni ne plu parolas. Eĉ en Francio ni prezentas la pli revolucian flankon. Skismigintoj proponis al ni mildigi la statuton per forigo el ĝi de la vorto « klasbatalo ». Nur la strukturo dividas nin. Sed tiun strukturon en antaŭaj jaroj jam akceptis multaj K-doj, kiuj estas en IPE. Estas la samaj K-doj, kiuj hodiaŭ malakceptas ĝin. Estas la samaj ĉefoj, kiuj vokis al la skismo. Verŝajne ne nur en Francio, sed tutmonde estas same. Kunlaborante en franca LEA, ni trovas ĉe la kapo la samajn ĉefojn, kiuj siatempe akceptis la strukturon de SAT. Ni voĉdonis kun ili en FET rezolucion, parolantan pri reciproka cedemo por unueco. Jes, ni estas pretaj fari gravan cedon : ni estaj pretaj forgesi ĉiujn insultojn, ĉiujn batojn k kalumniojn. Ni estas pretaj akcepti ilin en niaj vicoj. Laŭ ŝi tio estas granda k tute sufiĉa cedo. Se ni akceptus la diskuton kun IPE, ni estus antaŭ la fakto : Tiuj K-doj, kiam ili estis en nia asocio, ne sukcesis de interne transformi nian strukturon k asocian vivon. Kaj nun ili venas *el ekstere* k volas denove diskuti kun celo doni alian bazon al komuna organizo. Tio estas neakceptebla. Ili atingus do tion, kion ili ne atingis per la skisma ago, per kiu ili nur sukcesis vundi nin. La propono de IPE pri delegitoj estas neakceptebla. Multaj K-doj pro manko de laboro aŭ pro manko de libero ne venas al niaj kongresoj. Tiuj K-doj havas la rajton vivi en nia asocio. Per la delegitsistemo oni sufokus ilian demokratecan esprimliberon. Al la diroj de K-do Prent pri PEK-laboro ŝi aldonas, ke ni ne bezonas tian servadon. La koncernaj priservatoj ellernu esp-on, tiam ili ne bezonas plu tradukistojn. Ni ne estas el tiuj, kiuj asertas ke la tempo dediĉita al esp-o estas ŝtelita al la laborista movado... Ŝi petas voĉdoni kontraŭ la propono.

K-do *Frodelund* (Odense) rimarkigas, ke 90% el lia LEA apartenas al la social-demokratio. Sekve oni en Danio ne tiel multe spertis la skismon. Tamen ni deziras unuecon en la tutmonda lab. esp. movado. Nia estraro volas doni sian subtenon al ĉiuj ekzistantaj lab.esp.internacioj. Se ni povus iel sukcesi fari kunlaboron inter ISE, IPE k SAT, nia LEA donus subtenon al tio.

K-do *Veen:* La alvoko al unueco sonis. Antaŭ jaroj flugis komuniko, kiu trafis SAT k rabis al ĝi tutan regionon. La gazetoj ne plus rajtis esti legataj tie, la anoj ne plu povis membriĝi en SAT. Oni eĉ rabis grandan monsumon al SAT, organizo, kiu havas la sencon de unueco. Ĉu la K-do, kiu ĉi tie diris ke unueco flugas en la aero, aludis per unu sola vorto pri la fakto, ke estas proletaj esp-istoj en granda regiono de la mondo, kiuj volus legi niajn gazetojn, sed ne rajtas tion? Nenion ni aŭdis pri tio. Por kiu celo do kunlabori kun ili? Kiel ekzemplon li citas la laboron en la nederlanda regiono. Oni sukcesis starigi modelan organizon. Ankaŭ tie oni foje devis batali kontraŭ la skismon, sed ni sukcesis arigi ĉiujn en nia asocio. Pro tiu unueco, kiun ni atingis, kreskis nia movado en kelkaj jaroj de 75 ĝis preskaŭ 5.000 membroj. Nur malmultaj diris, ke ilia loko ne estas en nia federacio, ke tio ne estas unueco. La intrigantoj eĉ ne hezitis ĉiamaniere enpenetri la organizon. Sed forte staras la federacio sur sia unueca bazo. En ĝi kunlaboras ĉiuj por la idealo, kiun ni deziras efektivigi, sur sana bazo. Kaj ili ne deziras, ke tiu bazo estu forrompita de intrigul j. Ĉi lastaj komprenu, kion ili faris: ili pripensu, ke en iu regiono oni ne rajtas ricevi niajn informojn, kiuj estas veraj; oni tie ne rajtas koni niajn aferojn.

K-dino *Mun:* Ni devas forgesi la pasinton ĝis ia grado. Ni devas vidi : jen estas IPE, jen estas SAT. Tute diferencaj ideoj pri organizformo. La bazo ŝajnas tute diferenca. Kiel do oni povus kunfandiĝi ? Tio laŭ ni estas perdo de tempo trakti pri tio. Nu, tian diron ŝi ne subtenas. Estus bone kunlabori, se eble. Lastjare okazis elekto de tridelegita komisiono por intertrakti kun tri IPE-anoj. Ĉu ili ne kunvenis? Kial tiu komisiono ne renkontiĝis? Ŝi deziras, ke la Kongreso esploru la eblojn pri kunlaboro.

K-do *Bartelmes* (P. K.) : Ni aŭdis nun la reprezentanton de IPE k ankaŭ la diversajn voĉojn de SAT-anoj pri la unueca problemo. Estas al mi neeble respondi al ĉiuj, ĉar mia laboro kiel protokolanto-stenografo malhelpas min iagrade koncentrigi mian atenton al la senco de l'debatoj. Cetere ampleksa respondo ne necesas. Pluraj K-doj tre bone precizigis la SAT-vidpunkton, k ankaŭ ni ne forgesu, ke la Gvidrezolucio ĵus akceptita de ĉiuj klare respondas, kiel ni vidas la unuecon ; ni vidas ĝin en la kadro de SAT. Ripetfoje dirite : SAT estas larĝe malferma al ĉiuj klasbataltendencaj espistoj, sen konsidero pri personoj. Sekve eĉ K-do Kibl povus realiĝi al SAT, k ni promesas al li forgesi pri la rolo, kiun li ludis en la skismo, kondiĉe ke li montru sin lojala en niaj vicoj. Ni ne batalas kontraŭ personoj, — kvankam, parenteze dirite, mi ne havas favoran impreson pri K-do Kibl, kiu svarmis la tutajn tagojn en la kulisoj k prilaboris unuope niajn K-dojn — rolo iom tro aktiva por gasto... Sed ni neniel intencas cedi rilate nian organizan strukturon k nian vidpunkton pri taskoj k celoj de l'lab. esperantismo. La proponoj de Kibl ne multe kuraĝigas min, k kreo de komisiono — cetere kontraŭa al la senco de la Rezolucio de ni akceptita — laŭ mi ne povus alporti solvon al la afero. Mi tial proponas malakcepti la proponon pri komisiono.

Por klarigo al K-dino Mun : SAT neniam elektis delegitojn por komisiono, sed nur delegitojn al IPE-kongreso, kiuj ne havis decidrajtojn, sed nur la taskon ĉeesti la kunvenojn, informiĝi pri la sinteno de IPE k poste raporti al la P.-K. Estas vere, ke la IPE-kongreso komisiis tri komisionanojn, kun kiuj tamen la P.-K. ne kontaktiĝis, ĉar intertempe ni ricevis tute malbonspiritan leteron de la IPE-centro en Leningrado (menciitan en nia Raportaro), kiu forprenis ĉiun bazon por traktado. Pri la sekvo legu cetere en la junia « S-ulo ». Tiaj komisionoj havus sencon, se ekzistus jam komuna koncepto. Ankoraŭ la ĵusaj paroloj de K-do Kibl montris al ni, ke tia komuna koncepto ne ekzistas. Ni ne ludu plu rolon en similaj komedioj. Ni komprenigu al la K-doj, ke la unueco devas fariĝi sur la bazo de la statuto de SAT, interne de nia asocio. La unueca spirito — ĝi esprimiĝas en nia statuto, ĝi regas en nia asocia vivo.

K-dino *Mur* bedaŭras, ke oni kunfandis la proponojn de K-do Kibl kun la propono de ŝi prezentita. Estas sensencaĵo aserti, ke BLEA kunlaboras en Londono kun faŝistoj. Tio ne estas la spirito, en kiu ni devas solvi la gravajn problemojn. Ŝi vere trovas nur unu argumenton kontraŭ sia propono : ke la kongreso jam voĉdonis, k ni ne devas plu voĉdoni. Ŝi havas la impreson, ke la aliaj ne volas eniri SAT-on. Se ni volas fari ĉion, kion ili volas fari, nu, tiam ni havas unuecon. Laŭ ŝi, ŝia partio iras sur la rekta vojo. Vi pensas la samon pri la via. Oni ne devas diri al la alia : Ni iru nian vojon.

K-do Sulski (prezid.) relegas : 1) la proponon de Gek. Germen-Mur pri unueckomisiono ; 2) proponon de K-dino Glodo, ne voĉdoni pri la prop. Germen, ĉar la Gvidrezolucio solvis la problemon : ni firme staras sur niaj bazprincipoj ; la unueco devas okazi interne de SAT. — La prop. de Germen-Mur estas malakceptita per 45 kontraŭ 8 voĉoj.

K-doj *Bartelmes* k *Sulski* finvorte laŭdas la bonegan organizadon de l'kongreso, la trafan laboron de l'O.K.K. k dankas la fervorajn organizintojn, kiuj esperebIe rikoltos, kion ili semis. Nenia plendo aŭdiĝis. Ni ĉiuj ĝuis la manĝojn ĉe l'kongresa bufedo, la senpagajn tramojn k aŭtobusojn, la bonan radio-disaŭdigon, ktp ktp. K-do Sulski aparte konstatis kun plezuro, ke pli multe da K-dinoj, ol en antaŭaj kongresoj, partoprenis en la diskutado.

K-do *Sugar* (OKK-sekretario) respondas per kelkaj afablaj vortoj.

La Kongreso finiĝas per « La Internacio ».

Faka Movado

ESPERANTO EN LA SERVO DE LA TEKNIKO

Dum la 16a SAT-Kongreso en Manĉestro okazis eksperimento, kiu denove pruvis la utilon de esp-o en la sfero de la tekniko k de la sindikat-organizado.

Okazis malgranda fakkunsido for grafikistoj el diversaj landoj, ekspozicio de presaĵoj, k vizito al kooperativa presejo.

Pensuloj dum jarcentoj revadis pri tempo, kiam lingvaj bariloj ne plu ekzistos. Jen, vidu ĉetable sidas kolegoj el kelkaj landoj ; ili sin anoncas : mi estas... el Parizo, mi estas... el Amsterdamo, ktp. Ili parolas pri organizproblemoj rilate al la presindustrio ; faras decidojn. Nenecesas interpretisto — la kolegoj parolas, ĉiuj, esperantlingve !

Denove rigardu : ĉe la ekspozicio ni vidas, ke gekolegoj en foraj landoj helpis al sukceso per ensendo de multaj specimenoj de la presarto. Tie ni vidas la mirindajn « Monotype »-bildojn (faritajn el punktoj k ornamaĵoj), k la teknikajn gazetojn, kc., hungarajn, kiujn *Mici Jurak* (Budapest) sendis al ni. Jen Sveda presaĵo multspeca de *Signe Berggren* (Malmö) k *Nils Ronnback* (Stokholmo); ĉeflanke, la kontribuo nederlanda, kiun kunportis kongresano *ten Hagen* (Amsterdamo). Rigardu la trikolorajn bildojn k la broŝurojn senditajn de esperantisto el Moskvo, k la interesplenan kolektaĵon de iu germana kompostisto. Jen japanaj broŝuroj k gazetoj, jen ĉinaj, ktp.

Kaj nun atentu, k komprenu, ke unu K-do, *per la afabla helpo de gekolegoj diverslandaj,* kiuj laboras en la sama industrio, faris la kolektadon per esperanto. Ĉu necesas substreki la valoron de ĉi tiu lingva rimedo por tiaj kulturaj celoj? Ni, la estontaj mastroj de niaj propraj vivoj, devas havigi el la tutmondo la plej lastajn helpilojn tiucelajn. Ĉu ĉi tiu malgranda ekspo-

zicio ne montras al ni la vojon? Nur per la komparo oni povas juĝi pri la grado de la Progreso. Per esp-o oni en ĉiuj fakoj povas havigi materialon el aliaj landoj. Se la produktaĵo ne estas transportebla, oni povas ricevi de spertuloj detalajn priskribojn. Konsiderinda punkto por metiistoj, kiuj ne jam estas pripensintaj ĝin.

Kaj laste. 24 (ne ĉiuj grafikistoj) gekongresanoj vizitis presejon. Ili estis el ok landoj. Ili aŭdis la klarigojn en unu lingvo komuna al ĉiuj — esp-o. Multajn demandojn ili faris k tuj ricevis klarigojn k informon, ekzemple pri la teknikaj manovroj, pri salajroj, pri laborkondiĉoj, pensioj, kc.

Sufiĉas ! Jen en unu relative malgranda kongreso estas videbla, kvazaŭ epitome, bildo de la estonta funkciado socia de la homaro. Homo parolas rekte kun homo. Lingvolimoj ne plu ekzistas.

Gek-doj! Komunaj estas niaj suferoj, komunaj niaj bezonoj ; komune ni penu forigi tiujn suferojn k plenumi niajn bezonojn.

Sed, por atingi plensukceson tiucele, komuna devas esti nia lingvo; nia esperanto!

VARLI (17040).

KURAĜIGAJ LETEROJ

La voko estis aŭdita ! Inter la leteroj ricevitaj (k akompanitaj de monsumo) ni citas hodiaŭ du voĉojn, kiuj ne bezonas komenton :

« Ĉu vane la P.-K. alvoku nin por ŝtopi la breĉon ? *Ne.* Ni ĉiuj alportu nian brikon, SAT-anoj, kiel legantoj de nia ŝatata «S-ulo». Atentu, ke vi, legante ĉi tiun, tenas en viaj manoj unu el la plej disvastigataj esp. gazetoj de la mondo. Kaj tiu ĉi nia « S-ulo » elkreskis ne el grandiozaj donacoj de entuziasmemuloj, sed el optimismo k sindonema laboro de la fondintoj de SAT. Jaroj pasis. Nia ŝipo plugadis ĉiujn oceanojn de la mondo. Ofte uraganoj skuegis ĝin. Ofte ĝi havis tre grandan k danĝeran flankenkliniĝon, kiam la vento pleje bruadis en la ŝnuregaro. Ĝi skuiĝis en danĝera proksimo de submaraj rifoj. Sed ĝi saviĝis. Dank' al fervoro k sindonemo de nia gvidantaro k malavaraj Gek-doj nia ŝipo hodiaŭ troviĝas en pli senventa haveno. Ni montru nian oferemon per alporto de niaj brikoj, transformeblaj en fr. frankojn. Ni montru al la gvidantoj nian plenfidon. Ni estu helplaboristoj, ili konstruistoj. — *G. S. (5663).* »

« K-doj, kvankam mia financstato fakte ne permesas al mi, pro longjara senlaboreco, denove fariĝi ano de SAT, mi tamen hodiaŭ decidis renovigi mian membrecon... k sendi la dek fr. frankojn por la likvido de la monŝuldo, ĉar mi ne volas ke SAT pereu. Mi estis SAT-ano dum 5 jaroj k ŝatas nian Asocion ; pro tio mi transsendis al vi la 3 guldenojn, kiujn mi donace ricevis de parenco !... *J. L. (16.458).* »

48. LISTO

R. G. Fischinger, Hago	fr.fr.	10.—
Kamarado neriĉa		4.—
J. B. Rasenberg, Roterd.		10.—
K-dino Chapotot, Parizo		10.—
Pugmire, Liverpulo		7.50
J. Ege, Los Angeles		10.—
M. V. Aelst, Bruselo		9.—
F. L. E. Sekcio, Antverpeno		51.—
J. Piron, Paris		5.—
Erbaro, Paris		5.—
E. Ducret, Vevey		5.—
J. Kerr, Denver		15.25
G. Chedernail, Nantes		25.—

Arts Graphiques, s. c., ch. d'Haecht, 201, Brux.
Gérant: J. VAN TRIER.
Editeur responsable : L. GLODEAU.

Esperanto en Sovetio

La artikoleto en n-o 443 ne spegulis la veran pozicion de esp-o en Sovetio, almenaŭ en Leningrado k Mosk-o, kiujn mi vizi is antaŭ nelonge. Tri K-doj en Leningrado kore bonvenigis min, igis min honora membro de SEU k traktis min vere kiel reĝon. Ili kondukis min senkoste ĉien (en kinejon k teatrojn), al ĉia speco de fabriko, — kiujn sen ili mi neniam sukcesus eniri, ĉar ĉiu ofico k fabriko estas forte gardataj de armita soldato. Esp. K-do Mejzel devis multe klopodi por akiri permeson por mi viziti fabrikojn. Mi renkontis en Palaco de Laboro proks. 100 K-dojn farantajn PEK-laboron. (Mi plendis al ili nome de BLEA pri ofta nerespondo al leteroj k malzorga respondo al demandoj. Ili respondis, ke oni ofte nelegeble adresas aŭ ne metas la adreson entute, k ke pri la alia plendo la PEK-centro leningrada ekzistas por solvi). SEU disponas abunde da mono, sed la disvastigo de l'movado laŭdire dependas de l'kresko ekster Sovetio. Okazis jarkunveno kun ekspozicio ĉe marista klubo. Laŭdire la klubo ricevas 300 leterojn semajne. Pli ol 500 personoj (geknaboj, gelaboristoj k maristoj) ĉeestis la kunvenon. K-do Majzel distribuis pli ol 100 libropremiojn al geknaboj. Okazis poste paroladoj en bona, tre flua esp-o.

Mi opinias, ke esp-o longe dormis en Sovetio k nun ĝi vekiĝas denove ; en ĉiu fabriko nun troviĝas grupetoj. Nur du aferoj malhelpas esp-on : unue terura manko de papero por libroj, due devigo al ĉiu laboristo studi teknikon de metio ; do ofte mankas tempo por aliaj aferoj. Mi alvokas la K-dojn ĉiam aŭskulti la leningradajn radio-disaŭdigojn en esp-o k sendi instigajn poŝtkartojn, ĉar tiuj servas kiel kontrolilo pri la disaŭdigoj. T. ALDVORTH.

RED. NOTO. — Fakte la rakonto pri spertoj de K-do T. A. en UNU urbo ne refutas la informojn, kiujn ni komunikis en n-o 443, k ankaŭ ne senvalorigas la ĝeneralajn konkludojn, kiujn ni faris. Povas ja esti, ke malgraŭ la mankoj, pri kiuj ankaŭ K-do T. A. ne silentas, iuj entuziasmaj k celkonsciaj propagandistoj (kiel ŝajnas esti en Leningrado) scias rikolti por la movado. Tiom pli bone !

Frakcia Vivo

SENNACIISTA FRAKCIO

En la lasta n-ro de « Herezulo » ni informis ties legantojn, ke la 7-a k 8-a n-roj estos presataj k ekspedataj ĉu el Hispanio, ĉu el Portugalio. Dum sia ĉeesto en Barcelono K-do Lanti aranĝis la aferon kun la tieaj K-doj. Sed pro la postaj okazaĵoj en Hispanio la aranĝo ne povis funkcii. Pro la politikaj kondiĉoj en Portugalio ne eblas eldoni tie tian organon, kia estas tiu de la *Sennaciista Frakcio.* Sekve la apero de la 7-a n-o de « H-ulo » estas prokrastita, k nun ni ne scias ankoraŭ kie ĝi povus esti presota k ekspedota. La abonantoj tamen povas esti trankvilaj: ili post ne tre longa tempo ricevos 32-paĝan kajeron, kiu duoblece konsistigos la 7-an k 8-an n-rojn.

***

Tial ke kelkaj internaciistaj gazetoj mallojale k daŭre provas kredigi al siaj kompatindaj legantoj, ke la sennaciismo estas la oficiala ideologio de SAT, ni ripetas— k ne laciĝos ripeti, tiom longe, kiom mallojaluloj trompos —, ke nia tendenco ne havas — k ne postulas — en nia komuna, *ekstertendenca* Asocio pli da rajtoj ol la aliaj tendencoj.

Pri ĉio, kio rilatas al *Herezulo* k al la *Sennaciista Frakcio*, oni bonvolu sin turni al : K-dino *R. Roberts*, 1, Caister Ave., Whitefield, *Manchester*, Anglio. (Notu la ŝanĝitan adreson !)

KOMUNIKO DE BOLENFRASAT

« *La Permanenta Revolucio* ». Kial la bolŝeleninistoj estas kontraŭ la Popolfronto, por la proletara unuecfronto ? Kiajn devizojn ili havas en tiuj landoj, kie jam ekzistas popolfronto ? Kial la bolŝ-len. estas por la revolucia defajtismo (malvenkismo) *en ĉiuj imperiistaj* landoj, ne nur en la faŝistaj, sed ankaŭ en la « demokratecaj », ne nur en la « atakintaj », sed ankaŭ en la « neŭtralaj » k « atakitaj » imper.landoj, ne nur en la landoj, kiuj kontraŭbatalas Sovetion, sed ankaŭ en tiuj, kiuj estas « amikaj » al Sovetio (Francio ktp)? Kial la nova direktoŝanĝo de « Komintern » estas nur sekvo el la kontraŭmarksisma, kontraŭleninisma politiko de la « socialismo en unu lando », oficiala teorio de Kominterno depost 1926? Kial la « socialismo en unu lando » devigas al *likvidiĝo de la Kom. Internacio* ?

Respondojn vi trovas en la sepa kajero de la « permanenta », kiu enhavas i.a. *ankoraŭfoje* « La 4-a internacio k la milito » (tute !), plie diversajn aldonojn. Prezo : 0.20 dan., sved., norv. kr., 1 ĉeĥa kr., 0,15 gmk, 0.10 hol. gd., 0,05 dol., 0,75 fr. fr. ktp aŭ 1 resp. kupono. — Kontraŭ la Sankta Unio, por la daŭrigo de la klasbatalo, por aliigo de l'imperiista milito en civitanmiliton, por la revolucia defajtismo en ĉiuj imper. landoj, proletoj ĉiulandaj unuiĝu.

OĈJO.

La Radio-sukceso de SAT en Britio

« The British Esperantist » (septembro) rekonas per entuziasmaj k gratulaj frazoj la gravan venkon, kiun SAT-anoj elakiris, okaze de la *Manĉestra Kongreso*, sur la radio-kampo. Rimarku, ke la Radio-Komitato de B. E. A. (landa asocio de U.E.A. en Britio) dum jaroj vane klopodadis venki la obstinan reziston de l'B.B.C. (Brita Brodkasta Korporacio), doni lokon en siaj programoj al la esperanto-movado.

Kaj jen la diablaj SAT-anoj sukcesis atingi, ke por la unua fojo brita radiostacio disaŭdigis esperanton dum kvarona horo ! Estos malfacile al U.E.A k al IPE ignori k prisilenti tiajn fruktojn de la agado de SAT, same kiel tiuj rondoj malgraŭ ĉio ne povis kaŝi, ke SAT iniciatis k efektivigis la eldonon de unu el la plej gravaj verkoj de la esp-a literaturo: la *Plena Vortaro de Esperanto.*

Malgraŭ bojkoto de kiu ajn flanko... nia movado disvolviĝas...

En nia movado

(Kroniko)

FINLANDO. En *Turku* estas fondita la 3-an de aŭgusto unua laborista esp.grupo. Tiu klubo ŝajnas esti tre vigla, kompare kun la aliaj, neŭtralaj kluboj en la lando. Kun la Lab.Esp. Klubo en Helsinki ĝi reprezentas novan ekiron de l'lab. esp.agado en Finlando. La novaj grupoj rilatas neŭtrale al ĉiuj lab. esp. mond-asocioj.

PORTUGALIO. La 31-an de julio K-do Lanti vizitis la « Pogresemajn Amikojn » en *Barreiro.* Li estis akceptata ĉe la elŝipejo de multaj geesperantistoj, kiuj akompanis lin ĝis la sidejo, kie SAT-ano 1004 salutparolis je la nomo de la tre forta grupo k K-do Lanti respondis k paroladis pri esperantisma temo. Krome K-do Carmo parolis je nomo de l'administra komitato de LESPA. Cent ĉeestintoj.

Korespondado

(Simpla trilinia anonceto kostas 4.50 fr. fr.)

NEDERLANDO. Esperanto-grupo dez. koresp. kun Gekam. ĉl. Resp. garant. Adreso: *M. Wallaert*, Raephorststr. 45, *Rotterdam.*

La legantoj konstatos, ke ni ŝanĝis la presejon. Tamen, kiel ĝis nun la preso estos tre bone priorgita. Eĉ la komunikoj inter Parizo k Bruselo estas pli rapidaj ol inter Parizo k Annemasse — avantaĝo por nia redakcio.